

AĞUSTOS
2012

KONYA

**DSİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TARAFINDAN
KOP İLLERİNDE UYGULANACAK OLAN
SU KOTALARININ BİTKİ ÜRETİMİNE
OLASI ETKİLERİ RAPORU**

T.C.
KALKINMA BAKANLIĞI
KOP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

İÇİNDEKİLER

I. GİRİŞ.....	3
II. KONUNUN İNCELENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ.....	3
A. AKSARAY.....	4
B. KARAMAN.....	12
C. KONYA.....	19
D. NİĞDE.....	27
III. SONUÇ.....	34

TABLULAR

Tablo 1: KOP Bölgesi İlleri Alan ve Gelir Dağılımı (2011).....	3
Tablo 2: Aksaray İli Sulanan Alanlar (2011).....	4
Tablo 3: Aksaray İlinde Sulanan Alanlarda Bitkisel Ürünlerin Brüt Gelir Durumu (2011)	5
Tablo 4: Aksaray İlinde YAS Sulama Kooperatifi Sahalarında Sulanan Ürünlerin Brüt Gelir Durumu (2011)	6
Tablo 5: Aksaray İlinde YAS Şahıs Sulama Sahalarında (Ruhsatlı ve Ruhsatsız) Sulanan Ürünlerin Brüt Gelir Durumu (2011)	7
Tablo 6: Aksaray İlinde YAS Sulama Kooperatifi Sahalarında “350 mm Su Kotasının” Uygulanmasından Sonra Bitkisel Üretimin Olası Brüt Gelir Durumu (2011)	8
Tablo 7: Aksaray İlinde YAS Şahıs Sulama Sahalarında (Ruhsatlı ve Ruhsatsız) “200 mm Su Kotasının” Uygulanmasından Sonra Bitkisel Üretimin Olası Brüt Gelir Durumu (2011).....	9
Tablo 8: Aksaray İlinde YAS Kooperatif Sahalarında 350 mm Su Kotasının Uygulanması ile Fiili Duruma Göre Brüt Gelir Kaybı (2011).....	10
Tablo 9: Aksaray İlinde YAS Şahıs Sulaması Sahalarında 200 mm Su Kotasının Uygulanması İle Fiili Duruma Göre Brüt Gelir Kaybı (2011).....	11
Tablo 10: Karaman İli Sulanan Alanlar (2011).....	12
Tablo 11: Karaman İlinde Sulanan Alanlarda Bitkisel Ürünlerin Brüt Gelir Durumu (2011).....	12
Tablo 12: Karaman İlinde YAS Sulama Kooperatifi Sahalarında Sulanan Ürünlerin Brüt Gelir Durumu (2011)	13
Tablo 13: Karaman İlinde YAS Şahıs Sulama Sahalarında (Ruhsatlı ve Ruhsatsız) Sulanan Ürünlerin Brüt Gelir Durumu (2011)	14
Tablo 14: Karaman İlinde YAS Sulama Kooperatifi Sahalarında “350 mm Su Kotasının” Uygulanmasından Sonra Bitkisel Üretimin Olası Brüt Gelir Durumu (2011).....	15
Tablo 15: Karaman İlinde YAS Şahıs (Ruhsatlı ve Ruhsatsız) Sulama Sahalarında “200 mm Su Kotasının” Uygulanmasından Sonra Bitkisel Üretimin Olası Brüt Gelir Durumu (2011).....	16
Tablo 16: Karaman İlinde YAS Kooperatif Sahalarında 350 mm Su Kotasının Uygulanması İle Fiili Duruma Göre Brüt Gelir Kaybı (2011).....	17
Tablo 17: Karaman İlinde YAS Şahıs (Ruhsatlı ve Ruhsatsız) Sulaması Sahalarında 200 mm Su Kotasının Uygulanması İle Fiili Duruma Göre Gelir Kaybı (2011).....	18
Tablo 18: Konya İli Sulanan Alanlar (2011).....	19
Tablo 19: Konya İlinde Sulanan Alanlarda Bitkisel Ürünlerin Brüt Gelir Durumu (2011)	19
Tablo 20: Konya İlinde YAS Sulama Kooperatifi Sahalarında Sulanan Ürünlerin Brüt Gelir Durumu (2011)	20
Tablo 21: Konya İlinde YAS Şahıs Sulama Sahalarında (Ruhsatlı ve Ruhsatsız) Sulanan Ürünlerin Brüt Gelir Durumu (2011)	21
Tablo 22: Konya İlinde YAS Sulama Kooperatifi Sahalarında “350 mm Su Kotasının” Uygulanmasından Sonra Bitkisel Üretimin Olası Brüt Gelir Durumu (2011).....	22
Tablo 23: Konya İlinde YAS Şahıs Sulama Sahalarında “200 mm Su Kotasının” Uygulanmasından Sonra Bitkisel Üretimin Olası Brüt gelir Durumu (2011)	23
Tablo 24: Konya İlinde YAS Kooperatif Sahalarında 350 mm Su Kotasının Uygulanması İle Fiili Duruma Göre Brüt Gelir Kaybı (2011).....	24
Tablo 25: Konya İlinde YAS Şahıs Sulaması Sahalarında 200 mm Su Kotasının Uygulanması İle Fiili Duruma Göre Brüt Gelir Kaybı (2011).....	25
Tablo 26: Niğde İli Sulanan Alanlar (2011)	27
Tablo 27: Niğde İlinde Sulanan Alanlarda Bitkisel Ürünlerin Brüt Gelir Durumu (2011).....	27
Tablo 28: Niğde İlinde YAS Sulama Kooperatifi Sahalarında Sulanan Ürünlerin Brüt Gelir Durumu (2011)	28
Tablo 29: Niğde İlinde YAS Şahıs Sulama Sahalarında (Ruhsatlı ve Ruhsatsız) Sulanan Ürünlerin Brüt Gelir Durumu (2011)	29
Tablo 30: Niğde YAS Sulama Kooperatifi Sahalarında “350 mm Su Kotasının” Uygulanmasından Sonra Bitkisel Üretimin Olası Brüt Gelir Durumu (2011)	30
Tablo 31: Niğde İlinde YAS Şahıs (Ruhsatlı ve Ruhsatsız) Sulama Sahalarında “200 mm Su Kotasının” Uygulanmasından Sonra Bitkisel Üretimin Olası Brüt Gelir Durumu (2011).....	31
Tablo 32: Niğde İlinde YAS Kooperatif Sahalarında 350 mm Su Kotasının Uygulanması ile Fiili Duruma Göre Brüt Gelir Kaybı (2011).....	32
Tablo 33: Niğde İlinde YAS Şahıs (Ruhsatlı ve Ruhsatsız) Sulaması Sahalarında 200 mm Su Kotasının Uygulanması ile Fiili Duruma Göre Brüt Gelir Kaybı (2011)	33
Tablo 34: DSİ Genel Müdürlüğünün YAS Sulama Kuyularında Su Tahsisi (200-350 mm) Uygulamasının, KOP Bölgesinde Bitkisel Üretimde Olası Gelir Kayıpları	34

I. GİRİŞ

DSİ Genel Müdürlüğü 12 Haziran 2012 günü ilgili kurumların katılımı ile yapmış olduğu toplantıda; KOP illerindeki (Aksaray, Karaman, Konya, Niğde) yer altı sularının kullanımında şahıs kuyularına 200 mm, sulama kooperatifi kuyularına 350 mm su kotasının, 7 Haziran 2011 tarihli ve 27957 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan '**DSİ Yer altı suyu Ölçüm Sistemleri Yönetmeliği**'nde belirtildiği şekilde uygulamaya konulacağını ve bu konuda çalışmalara başlandığı belirtilmiştir.

YAS şahıs ve kooperatif kuyularına uygulanacak olan su kotası miktarlarının (sırasıyla 200-350 mm) KOP illeri 2011 yılı bitki deseni ve üretimi baz alınarak, sulu tarımdaki bitki desenine ve üretimine olası etkileri incelenmiş ve gelirdeki değişimler ortaya konulmuştur.

Verilerin oluşturulmasında DSİ, TÜİK, KOP İl GTH Müdürlükleri, Konya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, Konya Adnan Menderes Hali, Konya Ticaret Borsası ve Mülga Konya Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü verilerinden yararlanılmış olup bazı veriler yeniden düzenlenmiştir.

II. KONUNUN İNCELENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Tablo 1: KOP Bölgesi İlleri Alan ve Gelir Dağılımı (2011)

	KONYA	AKSARAY	KARAMAN	NİĞDE	KOP BÖLGE TOPLAMI
İl Tarım Alanı (ha)	2.110.685	405.866	276.752	264.009	3.057.312
İl Ekilen Alan (ha)	1.322.852	267.715	236.213	196.733	2.023.513
İl Sulanan Alan (ha)	595.059	114.259	85.288	114.723	909.329
İl Sulanan Alan/İl Ekilen Alan (%)	45	43	36	58	45
İl Bitkisel Üretim Geliri (TL/Yıl)	3.952.415.603	818.670.204	954.596.507	958.463.573	6.684.145.887
İl Sulanan Alan Bitkisel Üretim Geliri (TL/Yıl)	2.729.652.074	620.305.611	771.287.793	880.798.407	5.002.043.885
İl Sulanan Alan B.Ü. Geliri /İl Bitkisel Üretim Geliri (%)	69	76	81	92	75
YAS Kooperatif Geliri (TL/Yıl)	651.835.982	64.048.864	351.771.994	169.620.699	1.237.277.539
YAS Kooperatif Geliri/İl Bitkisel Üretim Geliri (%)	16	8	37	18	19
YAS Şahıs Geliri (TL/Yıl)	867.758.937	237.262.226	138.843.776	359.882.876	1.603.747.815
YAS Şahıs Geliri/İl Bitkisel Üretim Geliri (%)	22	29	15	38	24
YAS Kooperatif ve Şahıs Gelir Toplamı (TL/Yıl)	1.519.594.919	301.311.090	490.615.770	529.503.575	2.841.025.354
YAS Kooperatif ve Şahıs Geliri/İl Bitkisel Üretim Geliri (%)	38	37	51	55	43
YAS Kooperatif ve Şahıs Geliri/İl Sulanan Alan B.Ü. Geliri (%)	56	49	64	60	57

KOP İllerinde toplam 3 milyon ha civarında tarım alanı bulunmakta olup bunun yaklaşık 2 milyon ha'ı ekilmekte, 1 milyon ha civarında alan ise nadasa bırakılmaktadır. KOP İllerinde en büyük nadas alanı Konya ve Aksaray illerinde bulunmaktadır.

KOP İllerinde ekilen alanın ortalama %45'i sulanmaktadır. Konya ve Aksaray ilinde sulanan alan oranı yaklaşık bu düzeyde iken, Niğde İli %58 ile en fazla sulanan alan oranına Karaman ili ise %36 ile en düşük orana sahiptir.

KOP illerinde bitkisel üretim geliri yıllık 6,7 milyar TL civarında olup, bu gelirin 3,9 milyar TL'si tek başına Konya iline aittir. Diğer üç ilde ise yıllık bitkisel üretim gelirleri Aksaray ilinde biraz düşük olmak üzere bir birine yakın düzeydedir.

KOP İllerinde bitkisel üretim gelirlerinin ortalama %75'i sulanan alan gelirlerinden oluşmaktadır. Bu veri KOP illerinde sulamanın tarımsal üretimdeki çarpıcı boyutunu ortaya koymaktadır. Bazı illerde sulanan alan gelir oranı diğerlerinden daha yüksektir. Örneğin, Niğde ilinde bu oran %92 olup bunda en büyük payı sulanan alan oranının yüksekliği yanında meyveciliğin ve patates üretiminin yüksek oluşu almaktadır. Karaman ilinde bu oran %81 olup, bu yüksek pay meyve ve sebze üretiminin fazla oluşundan kaynaklanmaktadır.

KOP illerinde YAS kooperatif ve şahıs kuyuları bitkisel üretimde önemli bir pay almaktadırlar. Nitekim KOP illerindeki bitkisel üretim gelirin %43'ü, sulanan alanlardaki bitkisel üretim gelirlerinin %57'si gibi yüksek oranı bu alanlardan elde edilmektedir (Tablo-1).

KOP illerinde rapora esas konular aşağıda ayrı başlıklar altında ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

A. AKSARAY

Aksaray İli 2011 yılı sulanan alan bilgileri Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2: Aksaray İli Sulanan Alanlar (2011)

Sulamamın cinsi	Alan
Büyük ve küçük su projeleri (Sadece YÜS kapsamında) sulanan alan miktarı (ha)	15.865
Büyük ve küçük sulama birliği sahasında olup da YAS (Belgeli ve Belgesiz) kuyular ile sulanan alan (ha)	8.896
Kooperatif sulamaları (YAS kapsamında) (ha)	11.019
İl Özel İdaresi sulamaları (YÜS kapsamında) (ha)	9.675
Halk sulamaları (YÜS kapsamında) (ha)	23.008
Yeraltı Suyu Ruhsatlı ve Ruhsatsız Şahıs Sulamaları (ha)*	45.796
Aksaray ili sulanan alan toplamı (ha)	114.259
Aksaray ili sulanan alan toplamı (da)	1.142.590
*: Şahıs kuyuları alanı, kuyu başına 4 ha alan düştüğü kabul edilerek tahmin edilmiştir.	

Aksaray ilinin 2011 yılı sulanan alanlarının bitkisel üretim brüt gelir durumu Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3: Aksaray İlinde Sulanan Alanlarda Bitkisel Ürünlerin Brüt Gelir Durumu (2011)

Grup adı	Ürün adı	Ekilen Alan (da)	Verim (kg/da)	Üretim (kg/yıl)	Fiyat (TL/kg) (Ort.)	Brüt Gelir (TL/yıl)
Tahıllar	Buğday- Arpa ve diğer serin iklim tahılları	380.095	400	152.038.000	0,53	80.306.472
	Mısır (Dane)	15.099	1.000	15.099.000	0,55	8.261.780
Baklagiller	Fasulye (Kuru)	26.780	198	5.302.440	2,01	10.666.950
	Fiğ (Dane)	2.649	157	415.893	2,10	873.423
	Nohut	76.409	99	7.564.491	2,93	22.135.940
Endüstriyel Bitkiler	Seker pancarı	144.575	6.564	948.990.300	0,13	126.215.710
Yağlı Tohumlar	Ayçiçeği (Yağlık)	129.888	274	35.589.312	1,15	41.038.534
	Ayçiçeği (Çerezlik)	28.739	247	7.098.533	2,42	17.192.200
Yem Bitkileri	Fiğ (Yeşil Ot)	6.865	546	3.748.290	0,14	531.082
	Korunga (Yeşil Ot)	633	407	257.631	0,14	36.503
	Mısır (Silajlık)	28.757	4.625	133.001.125	0,09	12.341.440
	Yonca (Tohum)	3.600	101	363.600	6,50	2.363.400
	Yonca (Yeşil Ot)	104.735	4.100	429.413.500	0,14	60.842.053
Yumru Bitkiler	Patates (Diğer)	51.880	3.991	207.053.080	0,35	72.468.578
	Sarımsak (Kuru)	3.600	646	2.325.600	0,27	627.912
	Soğan (Kuru)	19.838	1.839	36.482.082	0,26	9.485.341
Sebzeler	Sebzeler	68.316	3.472	237.193.152	0,37	87.761.466
Meyveler	Meyveler	50.132	788	39.504.016	1,70	67.156.827
GENEL TOPLAM		1.142.590		2.261.440.045		620.305.611

Aksaray ilinde bitkisel üretim ağırlıklı olarak tarla tarımına dayanmaktadır. Sulanan alanlarda brüt bitkisel üretim gelirinden en büyük payı %20 ile şeker pancarı üretimi almaktadır. Bunu %13 ile serin iklim tahılları ve %12 ile patates izlemektedir. İl bitkisel üretim gelirinde yonca ve yağlık ayçiçeğinin de büyük payı bulunmaktadır. Meyve ve sebze üretimin bu alanlardan aldığı pay %25 civarındadır.

Aksaray ilinde 2011 yılı YAS Kooperatif sahalarında sulanan ürünlerin fiili sulamaya göre brüt bitkisel üretim gelirleri Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4: Aksaray İlinde YAS Sulama Kooperatifi Sahalarında Sulanan Ürünlerin Brüt Gelir Durumu (2011)

Ürün adı	Ekilen Alan (da)	Verim (kg/da)	Üretim (kg/yıl)	Fiyat (TL/kg) (Ort.)	Brüt Gelir (TL/yıl)
Buğday- Arpa ve Diğer Serin İklim Tahılları	23.704	400	9.481.600	0,53	5.008.181
Mısır (Dane)	2.500	1.000	2.500.000	0,55	1.367.935
Fasulye (Kuru)	3.000	198	594.000	2,01	1.194.953
Fiğ (Dane)	255	157	40.108	2,10	84.232
Nohut	3.000	99	297.000	2,93	869.110
Seker pancarı	15.200	6.564	99.772.800	0,13	13.269.782
Ayçiçeği (Yağlık)	12.859	274	3.523.366	1,15	4.062.843
Ayçiçeği (Çerezlik)	2.845	247	702.715	2,42	1.701.931
Fiğ (Yeşil Ot)	662	546	361.481	0,14	51.217
Korunga (Yeşil Ot)	61	407	24.846	0,14	3.520
Mısır (Silajlık)	3.200	4.625	14.800.000	0,09	1.373.322
Yonca (Tohum)	547	101	55.247	6,50	359.106
Yonca (Yeşil Ot)	26.754	4.100	109.691.400	0,14	15.541.780
Patates (Diğer)	8.342	3.991	33.292.922	0,35	11.652.523
Sarımsak (Kuru)	347	646	224.278	0,27	60.555
Soğan (Kuru)	1.913	1.839	3.518.288	0,26	914.755
Sebzeler	3.000	3.472	10.416.000	0,37	3.853.920
Meyveler	2.000	788	1.576.000	1,70	2.679.200
TOPLAM	110.190		290.872.050		64.048.864

Aksaray ili YAS kooperatif alanlarında sulanan genel alan ile kıyaslandığında, meyve ve sebze üretim oranının önemli bir azalış gösterdiği, buna karşın yonca ve patates üretim oranlarının önemli ölçüde arttığı gözlenmektedir.

Aksaray ilinde 2011 yılı YAS Şahıs sahalarında sulanan ürünlerin fiili sulamaya göre brüt bitkisel üretim gelirleri Tablo 5'te sunulmaktadır.

Tablo 5: Aksaray İlinde YAS Şahıs Sulama Sahalarında (Ruhsatlı ve Ruhsatsız) Sulanan Ürünlerin Brüt Gelir Durumu (2011)

Ürün adı	Ekilen Alan (da)	Verim (kg/da)	Üretim (kg/yıl)	Fiyat (TL/kg) (Ort.)	Brüt Gelir (TL/yıl)
Buğday- Arpa ve Diğer Serin İklim Tahılları	150.522	400	60.208.800	0,53	31.802.288
Mısır (Dane)	6.845	1.000	6.845.000	0,55	3.745.406
Fasulye (Kuru)	15.631	198	3.094.938	2,01	6.226.105
Fiğ (Dane)	1.062	157	166.694	2,10	350.075
Nohut	10.556	99	1.045.044	2,93	3.058.108
Seker pancarı	86.349	6.564	566.794.836	0,13	75.383.713
Ayçiçeği (Yağlık)	58.278	274	15.968.266	1,15	18.413.231
Ayçiçeği (Çerezlik)	12.895	247	3.185.065	2,42	7.714.027
Fiğ (Yeşil Ot)	2.752	546	1.502.347	0,14	212.862
Korunga (Yeşil Ot)	201	407	81.807	0,14	11.591
Mısır (Silajlık)	15.891	4.625	73.495.875	0,09	6.819.829
Yonca (Tohum)	1.643	101	165.943	6,50	1.078.630
Yonca (Yeşil Ot)	53.497	4.100	219.337.700	0,14	31.077.169
Patates (Diğer)	24.450	3.991	97.579.950	0,35	34.152.983
Sarımsak (Kuru)	443	646	286.178	0,27	77.268
Soğan (Kuru)	5.946	1.839	10.934.694	0,26	2.843.020
Sebzeler	8.000	3.472	27.776.000	0,37	10.277.120
Meyveler	3.000	788	2.364.000	1,70	4.018.800
TOPLAM	457.961		1.090.833.137		237.262.226

Aksaray ili YAS şahıs alanlarında sulanan genel alan ile kıyaslandığında, meyve ve sebze üretim oranının önemli bir azalış gösterdiği, buna karşın şeker pancarı üretim oranında önemli bir yükseliş olduğu, yonca ve patates üretim oranlarında ise bir miktar artış olduğu görülmektedir.

Aksaray ilinde 2011 yılı YAS Kooperatif sahalarında 350 mm su kotasının uygulanmasından sonra sulanan ürünlerin brüt bitkisel üretim gelirleri Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6: Aksaray İlinde YAS Sulama Kooperatifi Sahalarında “350 mm Su Kotasının” Uygulanmasından Sonra Bitkisel Üretim Olası Brüt Gelir Durumu (2011)

Ürün adı	Ekiliş Oranı (%)	Ekilen Alan (da)*	Verim (kg/da)	Üretim (kg/yıl)	Fiyat (TL/kg)	Brüt Gelir (TL/yıl)
Buğday- Arpa ve diğer serin iklim tahılları	49,15	53.221	210	11.176.425	0,5282	5.903.387
Mısır (Dane)	0,69	750	1.000	750.000	0,5472	410.381
Fasulye (Kuru)	0,83	900	198	178.200	2,0117	358.486
Fiğ (Dane)	0,24	255	157	40.108	2,1001	84.232
Nohut	4,84	5.236	99	518.378	2,9263	1.516.928
Seker pancarı	4,21	4.560	6.564	29.931.840	0,1330	3.980.935
Ayçiçeği (Yağlık)	18,07	19.567	220	4.304.833	1,153114	4.963.964
Ayçiçeği (Çerezlik)	3,04	3.292	210	691.368	2,421937	1.674.450
Aspir	2,48	2.683	170	456.173	0,8000	364.938
Fiğ (Yeşil Ot)	3,50	3.793	1.544	5.855.852	0,1416864	829.695
Korunga (Yeşil Ot)	0,02	18	1.852	33.917	0,1416864	4.806
Mısır (Silajlık)	0,89	960	4.625	4.440.000	0,0928	411.996
Yonca (Yeşil Ot)	7,41	8.026	1.808	14.511.370	0,1416864	2.056.064
Yonca (Tohum)	0,15	164	101	16.574	0,1416864	2.348
Patates (Diğer)	2,31	2.503	3.991	9.987.877	0,3500	3.495.757
Sarımsak (Kuru)	0,32	347	646	224.278	0,27	60.555
Soğan (Kuru)	1,77	1.913	1839	3.518.288	0,26	914.755
Sebzeler	0,00	0	0	0	0,37	0
Meyveler	0,68	731	788	576.028	1,1	633.631
TOPLAM	100,00	108.921		87.211.509		27.667.306

*: 1.269 da meyve alanı senaryoya göre sulu tarımdan çıkartılmıştır.

YAS Kooperatif alanlarında kotanın dekara 350 mm uygulanması ile en büyük zararı seker pancarı, yonca ve patates üretiminin göreceği beklenilmektedir.

Aksaray ilinde 2011 yılı YAS Şahıs sahalarında 200 mm su kotasının uygulanmasından sonra sulanan ürünlerin brüt bitkisel üretim gelirleri Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7: Aksaray İlinde YAS Şahıs Sulama Sahalarında (Ruhsatlı ve Ruhsatsız) “200 mm Su Kotasının” Uygulanmasından Sonra Bitkisel Üretim Olası Brüt Gelir Durumu (2011)

Ürün adı	Ekiliş Oranı (%)	Ekilen Alan (da)*	Verim (kg/da)	Üretim (kg/yıl)	Fiyat (TL/kg)	Brüt Gelir (TL/yıl)
Buğday- Arpa ve diğer serin iklim tahılları	57,49	262.168	210	55.055.279	0,5282	29.080.198
Mısır (Dane)	0,3	1.369	1.000	1.369.000	0,5472	749.081
Fasulye (Kuru)	0,69	3.126	198	618.988	2,0117	1.245.221
Fiğ (Dane)	0,23	1.062	157	166.694	2,1001	350.075
Nohut	4,17	19.014	99	1.882.389	2,9263	5.508.427
Seker pancarı	3,79	17.270	4.200	72.533.160	0,1330	9.646.910
Ayçiçeği (Yağlık)	18,34	83.652	220	18.403.535	1,153114	21.221.374
Ayçiçeği (Çerezlik)	3,2	14.587	180	2.625.589	2,421937	6.359.011
Aspir	2,23	10.150	150	1.522.445	0,8000	1.217.956
Fiğ (Yeşil Ot)	3,2	14.593	1.544	22.531.273	0,1416864	3.192.375
Korunga (Yeşil Ot)	0,01	40	1.852	74.450	0,1416864	10.549
Mısır (Silajlık)	0,7	3.178	4.625	14.699.175	0,0928	1.363.966
Yonca (Yeşil Ot)	2,35	10.699	1.300	13.909.220	0,1416864	1.970.747
Yonca (Tohum)	0,07	329	101	33.189	0,1416864	4.702
Patates (Diğer)	1,61	7.335	3.800	27.873.000	0,3500	9.755.550
Sarımşak (Kuru)	0,1	443	600	265.800	0,27	71.766
Soğan (Kuru)	1,3	5.946	1800	10.702.800	0,26	2.782.728
Sebzeler	0	0	0	0	0,37	0
Meyveler	0,24	1.096	788	863.648	1,1	950.013
TOPLAM	100,00	456.057		245.129.634		95.480.651
*: 1.904 da meyve alanı senaryoya göre sulu tarımdan çıkartılmıştır.						

YAS şahıs sulamalarında kotanın 200 mm olarak uygulanmasının daha büyük gelir kaybına neden olduğu anlaşılmakta ve şeker pancarı, yonca ve patatesten önemli üretim ve gelir kaybının oluşacağı öngörülmektedir.

Aksaray ilinde 2011 yılı YAS Kooperatif sahalarında 350 mm su kotasının uygulanması ile fiili duruma göre sulanan ürünlerin brüt bitkisel üretim gelirleri kayıpları Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8: Aksaray İlinde YAS Kooperatif Sahalarında 350 mm Su Kotasının Uygulanması ile Fiili Duruma Göre Brüt Gelir Kaybı (2011)

Ürün adı	MEVCUT DURUM			SENARYO			SONUÇ	
	Ekilen Alan (da)	Üretim (Ton/yıl)	Brüt Gelir (TL/yıl)	Ekilen Alan (da)	Üretim (Ton/yıl)	Brüt Gelir (TL/yıl)	Toplamdaki Brüt Gelir Kaybı	
							(%)	TL
Buğday-Arpa ve diğer serin iklim tahılları	23.704	9.481.600	5.008.181	53.221	11.176.425	5.903.387		
Mısır (Dane)	2.500	2.500.000	1.367.935	750	750.000	410.381		
Fasulye (Kuru)	3.000	594.000	1.194.953	900	178.200	358.486		
Fiğ (Dane)	255	40.108	84.232	255	40.108	84.232		
Nohut	3.000	297.000	869.110	5.236	518.378	1.516.928		
Seker pancarı	15.200	99.772.800	13.269.782	4.560	29.931.840	3.980.935		
Ayçiçeği (Yağlık)	12.859	3.523.366	4.062.843	19.567	4.304.833	4.963.964		
Ayçiçeği (Çerezlik)	2.845	702.715	1.701.931	3.292	691.368	1.674.450		
Aspir				2.683	456.173	364.938		
Fiğ (Yeşil Ot)	662	361.481	51.217	3.793	5.855.852	829.695		
Korunga (Yeşil Ot)	61	24.846	3.520	18	33.917	4.806		
Mısır (Silajlık)	3.200	14.800.000	1.373.322	960	4.440.000	411.996		
Yonca (Yeşil Ot)	26.754	109.691.400	15.541.780	8.026	14.511.370	2.056.064		
Yonca (Tohum)	547	55.247	359.106	164	16.574	2.348		
Patates (Diğer)	8.342	33.292.922	11.652.523	2.503	9.987.877	3.495.757		
Sarımsak (Kuru)	347	224.278	60.555	347	224.278	60.555		
Soğan (Kuru)	1.913	3.518.288	914.755	1.913	3.518.288	914.755		
Sebzeler	3.000	10.416.000	3.853.920	0	0	0		
Meyveler	2.000	1.576.000	2.679.200	731	576.028	633.631		
TOPLAM	110.190	290.872.050	64.048.864	108.921	87.211.509	27.667.306	56,80	36.381.558

Aksaray ilinde 2011 yılı YAS Şahıs sahalarında 200 mm su kotasının uygulanması ile fiili duruma göre sulanan ürünlerin brüt bitkisel üretim gelirler kayıpları Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9: Aksaray İlinde YAS Şahıs Sulaması Sahalarında 200 mm Su Kotasının Uygulanması İle Fiili Duruma Göre Brüt Gelir Kaybı (2011)

Ürün adı	MEVCUT DURUM			SENARYO			SONUÇ	
	Ekilen Alan (da)	Üretim (Ton/yıl)	Brüt Gelir (TL/yıl)	Ekilen Alan (da)	Üretim (Ton/yıl)	Brüt Gelir (TL/yıl)	Toplamdaki Brüt Gelir Kaybı	
							(%)	TL
Buğday- Arpa ve diğer serin iklim tahılları	150.522	60.208.800	31.802.288	262.168	55.055.279	29.080.198		
Mısır (Dane)	6.845	6.845.000	3.745.406	1.369	1.369.000	749.081		
Fasulye (Kuru)	15.631	3.094.938	6.226.105	3.126	618.988	1.245.221		
Fiğ (Dane)	1.062	166.694	350.075	1.062	166.694	350.075		
Nohut	10.556	1.045.044	3.058.108	19.014	1.882.389	5.508.427		
Seker pancarı	86.349	566.794.836	75.383.713	17.270	72.533.160	9.646.910		
Ayçiçeği (Yağlık)	58.278	15.968.266	18.413.231	83.652	18.403.535	21.221.374		
Ayçiçeği (Çerezlik)	12.895	3.185.065	7.714.027	14.587	2.625.589	6.359.011		
Aspir				10.150	1.522.445	1.217.956		
Fiğ (Yeşil Ot)	2.752	1.502.347	212.862	14.593	22.531.273	3.192.375		
Korunga (Yeşil Ot)	201	81.807	11.591	40	74.450	10.549		
Mısır (Silajlık)	15.891	73.495.875	6.819.829	3.178	14.699.175	1.363.966		
Yonca (Yeşil Ot)	53.497	219.337.700	31.077.169	10.699	13.909.220	1.970.747		
Yonca (Tohum)	1.643	165.943	1.078.630	329	33.189	4.702		
Patates (Diğer)	24.450	97.579.950	34.152.983	7.335	27.873.000	9.755.550		
Sarımsak (Kuru)	443	286.178	77.268	443	265.800	71.766		
Soğan (Kuru)	5.946	10.934.694	2.843.020	5.946	10.702.800	2.782.728		
Sebzeler	8.000	27.776.000	10.277.120	0	0	0		
Meyveler	3.000	2.364.000	4.018.800	1.096	863.648	950.013		
TOPLAM	457.961	1.090.833.137	237.262.226		245.129.634	95.480.651	59,76	141.781.574

Aksaray ilinde su tüketimi fazla olan diğer ürünler yerine belirli ölçüde ikame edilmesi nedeniyle serin iklim tahılları üretimin artış göstereceği (% 10) görülmektedir. Su tüketimi düşük olan nohut, yağlık ayçiçeği ve aspir üretiminde artışlar olabileceği beklenilmektedir.

Uygulanan kotaya bağlı olarak şeker pancarı üretiminde %60 ve patates üretiminde %45 gibi önemli düşüşler olabilecektir.

İlde, bağcılık, kayısı ve badem üretimi hariç meyveciliğin geri dönüşümsüz ortadan kalkacağı öngörülmektedir.

Kota uygulaması ile yonca ve silajlık mısır üretimin % 66 gibi yüksek oranda azalacağı ve bunun da hayvancılığı büyük ölçüde olumsuz yönde etkileyeceği beklenilmektedir. Kaba yem üretimindeki bu olumsuzluk, ildeki SÜTAŞ gibi hayvancılığa dayalı sanayi tesislerini de olumsuz yönde etkileyecek düzeydedir.

B. KARAMAN

Karaman ili 2011 yılı sulanan alan bilgileri Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10: Karaman İli Sulanan Alanlar (2011)

Sulamamın cinsi	Alan
Büyük ve küçük su projeleri (YÜS kapsamında) sulanan alan miktarı (ha)	18.142
Büyük ve küçük su projeleri (YÜS + YAS'ın çakıştığı saha) sulanan alan miktarı (da)	4.696
Kooperatif sulamaları (YAS kapsamında) (ha)	33.790
İl Özel İdaresi sulamaları (YÜS kapsamında) (ha)	6.112
Halk sulamaları (YÜS kapsamında) (ha)	4.640
Yeraltı Suyu Ruhsatlı ve Ruhsatsız Şahıs Sulamaları (ha)*	17.908
Sulanan alan toplamı (ha)	85.288
Sulanan alan toplamı (da)	852.880
AÇIKLAMALAR:	
*: Şahıs kuyuları alanı, kuyu başına 4 ha alan düştüğü kabul edilerek bulunmuştur.	

Karaman ilinin 2011 yılı sulanan alanların bitkisel üretim brüt gelir durumu Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11: Karaman İlinde Sulanan Alanlarda Bitkisel Ürünlerin Brüt Gelir Durumu (2011)

Grup adı	Ürün adı	Ekilen Alan (da)	Verim (kg/da)	Üretim (kg/yıl)	Fiyat (TL/kg) (Ort.)	Brüt Gelir (TL/yıl)
Tahıllar	Buğday- Arpa ve diğer serin iklim tahılları	89.076	400	35.630.400	0,5282	18.819.977
	Mısır (Dane)	42.276	1000	42.276.000	0,5472	23.132.328
Endüstriyel Bitkiler	Seker pancarı	80.565	6.104	491.768.760	0,1330	65.405.245
Baklagiller	Fasulye (Kuru)	97.702	342	33.414.084	2,0117	67.219.313
	Fiğ (Dane)	240	190	45.600	2,1001	95.765
	Nohut	73.098	127	9.283.446	2,9263	27.166.111
Yağlık Bitkiler	Ayçiçeği (Yağlık)	7.609	220	1.673.980	1,153114	1.930.290
	Ayçiçeği (Çerezlik)	3.674	200	734.800	2,421937	1.779.639
Yem Bitkileri	Fiğ (Yeşil Ot)	4.785	1580	7.559.668	0,1416864	1.071.102
	Korunga (Yeşil Ot)	5.347	1587	8.485.689	0,1416864	1.202.307
	Mısır (Silajlık)	10.690	4.220	45.111.800	0,0928	4.186.014
	Yonca (Yeşil Ot)	17.795	4100	72.959.500	0,1416864	10.337.369
	Hayvan Pancarı	42	3.000	126.000	0,1	12.600
Yumru Bitkiler	Patates (Diğer)	5.948	2.137	12.710.876	0,3500	4.448.807
	Sarımsak (Kuru)	840	782	656.880	0,27	177.358
	Soğan (Kuru)	3.800	2.137	8.120.600	0,26	2.111.356
Sebzeler	Sebzeler	113.367	3472	393.610.224	0,37	145.635.783
Meyveler	Meyveler	296.026	788	233.268.488	1,7	396.556.430
TOPLAM (da)		852.880		1.397.436.795		771.287.793

Karaman ilinde bitkisel üretimde meyvecilik önemli bir yer tutmakta olup, toplam sulanan alan bitkisel üretim brüt gelirinin % 60'ını tek başına meyve gelirlerinin oluşturması da bu tespiti doğrulamaktadır. Tarla bitkileri içerisinde ise en büyük payı fasulye ve şeker pancarı almakta, bunları sırasıyla serin iklim tahılları, nohut ve mısır takip etmektedir. Bu türler de toplam sulanan alan gelirlerinin %34 ünü oluşturmaktadır. İl bu yönüyle KOP Bölge illerinden Konya ve Aksaray'dan büyük farklılık göstermektedir.

Karaman ilinde 2011 yılı YAS Kooperatif sahalarında sulanan ürünlerin fiili sulamaya göre brüt bitkisel üretim gelirleri Tablo 12'de gösterilmiştir.

Tablo 12: Karaman İlinde YAS Sulama Kooperatifi Sahalarında Sulanan Ürünlerin Brüt Gelir Durumu (2011)

Ürün adı	Ekiliş Oranı (%)	Ekilen Alan (da)	Verim (kg/da)	Üretim (kg/yıl)	Fiyat (TL/kg) (Ort.)	Brüt Gelir (TL/yıl)
Buğday- Arpa ve Diğer Serin İklim Tahılları	3,00	10.000	400	4.000.000	0,5282	2.112.800
Mısır (Dane)	4,00	13.589	1000	13.588.714	0,5472	7.435.391
Seker pancarı	7,00	24.934	6.104	152.199.163	0,1330	20.242.489
Fasulye (Kuru)	9,00	31.684	342	10.835.781	2,0117	21.798.407
Fiğ (Dane)	0,00	95	190	18.066	2,1001	37.941
Nohut	7,00	24.285	127	3.084.195	2,9263	9.025.267
Ayçiçeği (Yağlık)	1,00	1.691	220	371.996	1,153114	428.953
Ayçiçeği (Çerezlik)	0,00	816	200	163.289	2,421937	395.475
Fiğ (Yeşil Ot)	1,00	1.896	1580	2.995.042	0,1416864	424.357
Korunga (Yeşil Ot)	1,00	2.118	1587	3.361.920	0,1416864	476.338
Mısır (Silajlık)	1,00	3.054	4.220	12.889.086	0,0928	1.196.004
Yonca (Yeşil Ot)	2,00	6.991	4100	28.664.271	0,1416864	4.061.337
Hayvan Pancarı	0,00	17	3.000	49.920	0,1	4.992
Patates (Diğer)	1,00	1.911	2.137	4.084.723	0,3500	1.429.653
Sarımsak (Kuru)	0,00	333	782	260.247	0,27	70.267
Soğan (Kuru)	0,00	1.506	2.137	3.217.276	0,26	836.492
Sebzeler	19,00	63.910	3472	221.895.520	0,37	82.101.342
Meyveler	44,00	149.070	788	117.467.346	1,7	199.694.488
TOPLAM (da)	100,00	337.900		579.146.556		351.771.994

İlde sulanan alandaki genel duruma uygun olarak, YAS Kooperatif alanlarında da toplam bitkisel üretim gelirinin büyük bir kısmını (%70) meyveliklerden elde edilen gelir oluşturmakta, bunu şeker pancarı, fasulye, serin iklim tahılları ve nohut üretiminden elde edilen gelirler takip etmektedir.

Karaman ilinde 2011 yılı YAS Şahıs sahalarında sulanan ürünlerin fiili sulamaya göre brüt bitkisel üretim gelirleri Tablo 13’de sunulmaktadır.

Tablo 13: Karaman İlinde YAS Şahıs Sulama Sahalarında (Ruhsatlı ve Ruhsatsız) Sulanan Ürünlerin Brüt Gelir Durumu (2011)

Ürün adı	Ekiliş Oranı (%)	Ekilen Alan (da)	Verim (kg/da)	Üretim (kg/yıl)	Fiyat (TL/kg) (Ort.)	Brüt Gelir (TL/yıl)
Buğday- Arpa ve diğer serin iklim tahılları	4,00	7.111	400	2.844.400	0,5282	1.502.412
Mısır (Dane)	8,00	14.797	1000	14.796.600	0,5472	8.096.315
Seker pancarı	20,00	34.972	6.104	213.467.913	0,1330	28.391.232
Fasulye (Kuru)	21,00	38.104	342	13.031.493	2,0117	26.215.532
Fiğ (Dane)	0,00	50	190	9.575	2,1001	20.108
Nohut	11,00	20.386	127	2.589.050	2,9263	7.576.326
Ayçiçeği (Yağlık)	1,00	2.536	220	557.958	1,153114	643.389
Ayçiçeği (Çerezlik)	1,00	1.225	200	245.000	2,421937	593.375
Fiğ (Yeşil Ot)	1,00	1.005	1580	1.587.310	0,1416864	224.900
Korunga (Yeşil Ot)	1,00	1.123	1587	1.781.748	0,1416864	252.449
Mısır (Silajlık)	3,00	4.581	4.220	19.333.629	0,0928	1.794.006
Yonca (Yeşil Ot)	4,00	6.355	4100	26.056.964	0,1416864	3.691.917
Hayvan Pancarı	0,00	8	3.000	24.000	0,1	2.400
Patates (Diğer)	1,00	2.400	2.137	5.129.746	0,3500	1.795.411
Sarımsak (Kuru)	0,00	176	782	137.926	0,27	37.240
Soğan (Kuru)	0,00	798	2.137	1.705.090	0,26	443.323
Sebzeler	7,00	11.735	3472	40.743.920	0,37	15.075.250
Meyveler	18,00	31.717	788	24.993.052	1,7	42.488.189
TOPLAM (da)	100,00	179.080		369.035.373		138.843.776

YAS şahıs sulamalarında da en büyük bitkisel üretim geliri meyve alanlarından elde edilmekle birlikte, oran YAS Kooperatif alanlarına göre daha düşüktür (%33). Bu alanlarda şekerpancarı ve fasulyeden oransal olarak daha fazla gelir elde edildiği görülmektedir.

Karaman ilinde 2011 yılı YAS Kooperatif sahalarında 350 mm su kotasının uygulanmasından sonra sulanan ürünlerin brüt bitkisel üretim gelirleri Tablo 14’de gösterilmiştir.

YAS Kooperatif alanlarında kotanın dekara 350 mm uygulanmasının en büyük zararı meyve, sebze, seker pancarı ve fasulye üretiminin göreceği anlaşılmaktadır.

Tablo 14: Karaman İlinde YAS Sulama Kooperatifi Sahalarında “350 mm Su Kotasının” Uygulanmasından Sonra Bitkisel Üretimin Olası Brüt Gelir Durumu (2011)

Ürün adı	Ekiliş Oranı (%)	Ekilen Alan (da)*	Verim (kg/da)	Üretim (kg/yıl)	Fiyat (TL/kg)	Brüt Gelir (TL/yıl)
Buğday- Arpa ve diğer serin iklim tahılları	42,27	91.127	300	27.337.976	0,5282	14.439.919
Mısır (Dane)	1,89	4.077	1.000	4.076.614	0,5472	2.230.617
Seker pancarı	3,47	7.480	6.665	49.856.197	0,1330	6.630.874
Fasulye (Kuru)	4,41	9.505	364	3.459.846	2,0117	6.960.193
Fiğ (Dane)	0,04	95	141	13.407	2,1001	28.156
Nohut	14,11	30.431	127	3.864.731	2,9263	11.309.347
Ayçiçeği (Yağlık)	9,34	20.129	296	5.958.143	1,153114	6.870.418
Ayçiçeği (Çerezlik)	0,95	2.045	242	494.936	2,421937	1.198.704
Aspir	3,42	7.375	170	1.253.775	0,8000	1.003.020
Fiğ (Yeşil Ot)	4,87	10.500	1.580	16.589.891	0,1416864	2.350.562
Korunga (Yeşil Ot)	0,29	636	1.537	976.800	0,1416864	138.399
Mısır (Silajlık)	0,42	916	4.220	3.866.726	0,0928	358.801
Yonca (Yeşil Ot)	0,97	2.097	4.100	8.599.281	0,1416864	1.218.401
Hayvan Pancarı	0,00	5	3.000	14.976	0,1	1.498
Patates (Diğer)	0,27	573	2.137	1.225.417	0,3500	428.896
Sarımsak (Kuru)	0,15	333	782	260.247	0,27	70.267
Soğan (Kuru)	0,70	1.506	2137	3.217.276	0,26	836.492
Sebzeler	0,00	0	0	0	0,37	0
Meyveler	12,42	26.769	788	21.093.972	1,1	23.203.369
TOPLAM	100,00	215.599		152.160.211		79.277.933

*: 122.301 da meyve alanı senaryoya göre sulu tarımdan çıkartılmıştır.

Karaman ilinde 2011 yılı YAS Şahıs sahalarında 200 mm su kotasının uygulanmasından sonra sulanan ürünlerin brüt bitkisel üretim gelirleri Tablo 15’de sunulmuştur.

YAS şahıs sulamalarında kotanın 200 mm olarak uygulanmasının daha büyük gelir kaybına neden olacağı ve bundan şeker pancarı, fasulye, meyve ve sebzenin büyük ölçüde olumsuz etkilendiği görülmektedir.

Karaman ilinde 2011 yılı YAS Kooperatif sahalarında 350 mm su kotasının uygulanması ile fiili duruma göre sulanan ürünlerin brüt bitkisel üretim gelirler kayıpları Tablo 16’da gösterilmiştir.

Tablo 15: Karaman İlinde YAS Şahıs (Ruhsatlı ve Ruhsatsız) Sulama Sahalarında “200 mm Su Kotasının” Uygulanmasından Sonra Bitkisel Üretim Olası Brüt Gelir Durumu (2011)

Ürün adı	Ekiliş Oranı (%)	Ekilen Alan (da)*	Verim (kg/da)	Üretim (kg/yıl)	Fiyat (TL/kg)	Brüt Gelir (TL/yıl)
Buğday- Arpa ve diğer serin iklim tahılları	45,01	68.892	250	17.223.002	0,5282	9.097.190
Mısır (Dane)	1,93	2.959	750	2.219.490	0,5472	1.214.447
Seker pancarı	4,57	6.994	4.000	27.977.446	0,1330	3.721.000
Fasulye (Kuru)	4,98	7.621	250	1.905.189	2,0117	3.832.680
Fiğ (Dane)	0,03	50	120	6.047	2,1001	12.700
Nohut	16,38	25.067	100	2.506.660	2,9263	7.335.229
Ayçiçeği (Yağlık)	10,83	16.577	150	2.486.596	1,153114	2.867.329
Ayçiçeği (Çerezlik)	1,41	2.161	140	302.493	2,421937	732.619
Aspir	3,67	5.616	170	954.797	0,8000	763.838
Fiğ (Yeşil Ot)	4,94	7.557	1.100	8.312.874	0,1416864	1.177.821
Korunga (Yeşil Ot)	0,15	225	1.200	269.451	0,1416864	38.178
Mısır (Silajlık)	0,60	916	3.900	3.573.514	0,0928	331.594
Yonca (Yeşil Ot)	0,83	1.271	3.700	4.702.964	0,1416864	666.346
Hayvan Pancarı	0,00	2	2.700	4.762	0,1	476
Patates (Diğer)	0,31	480	1.900	912.168	0,3500	319.259
Sarımsak (Kuru)	0,12	176	782	137.926	0,27	37.240
Soğan (Kuru)	0,52	798	2.137	1.705.090	0,26	443.323
Sebzeler	0,00	0	0	0	0,37	0
Meyveler	3,72	5.696	750	4.272.000	1,1	4.699.200
TOPLAM	100,00	153.059		79.472.471		37.290.469
*: 26.021 da meyve alanı senaryoya göre sulu tarımdan çıkartılmıştır.						

Tablo 16: Karaman İlinde YAS Kooperatif Sahalarında 350 mm Su Kotasının Uygulanması İle Fiili Duruma Göre Brüt Gelir Kaybı (2011)

Ürün adı	MEVCUT DURUM			SENARYO			SONUÇ	
	Ekilen Alan (da)	Üretim (Ton/yıl)	Gelir (TL/yıl)	Ekilen Alan (da)	Üretim (Ton/yıl)	Gelir (TL/yıl)	Toplamdaki Brüt Gelir Kaybı	
							(%)	TL
Buğday- Arpa ve diğer serin iklim tahılları	10.000	4.000.000	2.112.800	111.531	27.337.976	14.439.919		
Mısır (Dane)	13.589	13.588.714	7.435.391	4.077	4.076.614	2.230.617		
Seker pancarı	24.934	152.199.163	20.242.489	7.480	49.856.197	6.630.874		
Fasulye (Kuru)	31.684	10.835.781	21.798.407	9.505	3.459.846	6.960.193		
Fiğ (Dane)	95	18.066	37.941	95	13.407	28.156		
Nohut	24.285	3.084.195	9.025.267	27.430	3.864.731	11.309.347		
Ayçiçeği (Yağlık)	1.691	371.996	428.953	11.127	5.958.143	6.870.418		
Ayçiçeği (Çerezlik)	816	163.289	395.475	1.445	494.936	1.198.704		
Aspir				3.774	1.253.775	1.003.020		
Fiğ (Yeşil Ot)	1.896	2.995.042	424.357	6.299	16.589.891	2.350.562		
Korunga (Yeşil Ot)	2.118	3.361.920	476.338	636	976.800	138.399		
Mısır (Silajlık)	3.054	12.889.086	1.196.004	916	3.866.726	358.801		
Yonca (Yeşil Ot)	6.991	28.664.271	4.061.337	2.097	8.599.281	1.218.401		
Hayvan Pancarı	17	49.920	4.992	5	14.976	1.498		
Patates (Diğer)	1.911	4.084.723	1.429.653	573	1.225.417	428.896		
Sarımsak (Kuru)	333	260.247	70.267	333	260.247	70.267		
Soğan (Kuru)	1.506	3.217.276	836.492	1.506	3.217.276	836.492		
Sebzeler	63.910	221.895.520	82.101.342	0	0	0		
Meyveler	149.070	117.467.346	199.694.488	26.769	21.093.972	23.203.369		
TOPLAM	337.900	579.146.556	351.771.994	215.599	152.160.211	79.277.933	77,46	272.494.061

Karaman ilinde 2011 yılı YAS Şahıs sahalarında 200 mm su kotasının uygulanması ile fiili duruma göre sulanan ürünlerin brüt bitkisel üretim gelirler kayıpları Tablo 17’de gösterilmiştir.

Karaman ilinde su tüketimi fazla olan diğer ürünler yerine ikame edilmesi nedeniyle serin iklim tahılları üretimin bir miktar arttığı (%79) görülmektedir. Benzer nedenlerle, yağlık ayçiçeği üretiminde ve nohut üretiminde de artışlar söz konusudur.

Ancak uygulanan kotaya bağlı olarak kuru fasulye üretimin %56, şeker pancarı üretiminde %58, mısır üretiminde %56, patates üretiminde %47 gibi büyük düşüşler ön görülmektedir.

Geçimini büyük ölçüde meyvecilikten sağlayan ilde, bağcılık, kayısı ve badem üretimi hariç meyveciliğin geri dönüşümsüz ortadan kalkacağı öngörülmektedir. Nitekim rakamlarda bu vahim sonucu açık olarak ortaya koymaktadır. Karaman ilinin toplam meyvecilik alanlarında %45,8 oranında azalma olacaktır.

İl sebzeçilikten de büyük oranda geçimini sağlamaktadır. Su kotasının bu şekilde uygulanması ile sebzeçiliğin ağır darbe alacağı görülmektedir. Nitekim rakamlar sebzeçilikte de bu sonucu açıkça ortaya koymaktadır. Karaman ilinin toplam sebzeçilik alanlarında %66,7 oranında daralma olacağı düşünülmektedir.

Uygulanacak su kotası ile kaliteli kaba yemin ana iki unsuru olan yonca ve silajlık mısır üretimin % 40 civarında azalacak olmasının hayvancılıkta oluşturacağı sıkıntı ortadadır.

Tablo 17: Karaman İlinde YAS Şahıs (Ruhsatlı ve Ruhsatsız) Sulaması Sahalarında 200 mm Su Kotasının Uygulanması İle Fiili Duruma Göre Gelir Kaybı (2011)

Ürün adı	MEVCUT DURUM			SENARYO			SONUÇ	
	Ekilen Alan (da)	Üretim (Ton/yıl)	Gelir (TL/yıl)	Ekilen Alan (da)	Üretim (Ton/yıl)	Gelir (TL/yıl)	Toplamdaki Gelir Kaybı	
							(%)	TL
Buğday- Arpa ve diğer serin iklim tahılları	7.111	2.844.400	1.502.412	68.892	17.223.002	9.097.190		
Mısır (Dane)	14.797	14.796.600	8.096.315	2.959	2.219.490	1.214.447		
Seker pancarı	34.972	213.467.913	28.391.232	6.994	27.977.446	3.721.000		
Fasulye (Kuru)	38.104	13.031.493	26.215.532	7.621	1.905.189	3.832.680		
Fiğ (Dane)	50	9.575	20.108	50	6.047	12.700		
Nohut	20.386	2.589.050	7.576.326	25.067	2.506.660	7.335.229		
Ayçiçeği (Yağlık)	2.536	557.958	643.389	16.577	2.486.596	2.867.329		
Ayçiçeği (Çerezlik)	1.225	245.000	593.375	2.161	302.493	732.619		
Aspir				5.616	954.797	763.838		
Fiğ (Yeşil Ot)	1.005	1.587.310	224.900	7.557	8.312.874	1.177.821		
Korunga (Yeşil Ot)	1.123	1.781.748	252.449	225	269.451	38.178		
Mısır (Silajlık)	4.581	19.333.629	1.794.006	916	3.573.514	331.594		
Yonca (Yeşil Ot)	6.355	26.056.964	3.691.917	1.271	4.702.964	666.346		
Hayvan Pancarı	8	24.000	2.400	2	4.762	476		
Patates (Diğer)	2.400	5.129.746	1.795.411	480	912.168	319.259		
Sarımsak (Kuru)	176	137.926	37.240	176	137.926	37.240		
Soğan (Kuru)	798	1.705.090	443.323	798	1.705.090	443.323		
Sebzeler	11.735	40.743.920	15.075.250	0	0	0		
Meyveler	31.717	24.993.052	42.488.189	5.696	4.272.000	4.699.200		
TOPLAM	179.080	369.035.373	138.843.776	153.059	79.472.471	37.290.469	73,14	101.553.307

C. KONYA

Konya ili 2011 yılı sulanan alan bilgileri ve sulanan alanların bitkisel üretim brüt gelir durumu Tablo 18 ve Tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo 18: Konya İli Sulanan Alanlar (2011)

SULAMANIN CİNSİ	ALAN
Büyük ve küçük su projeleri (YÜS kapsamında) sulanan alan miktarı (da)	1.210.750
Büyük ve küçük su projeleri (YÜS + YAS'ın çakıştığı saha) sulanan alan miktarı (da)	534.920
Kooperatif sulamaları (YAS kapsamında) (da)	1.478.030
İl Özel İdaresi sulamaları (YÜS kapsamında) (ha)	229.400
Halk sulamaları (YÜS kapsamında) (da)	568.770
Yeraltı Suyu Ruhsatlı ve Ruhsatsız Şahıs Sulamaları (da)*	1.928.720
Konya ili sulanan alan toplamı (da)	5.950.590
Konya ili sulanan alan toplamı (ha)	595.059

* Şahıs kuyuları alanı, kuyu başına 4 ha alan düşüğü kabul edilerek bulunmuştur.

Tablo 19: Konya İlinde Sulanan Alanlarda Bitkisel Ürünlerin Brüt Gelir Durumu (2011)

Grup adı	Ürün adı	Ekilen Alan (da)	Verim (kg/da)	Üretim (kg/yıl)	Fiyat (TL/kg) (Ort.)	Brüt Gelir (TL/yıl)
Tahıllar	Buğday- Arpa ve diğer serin iklim tahılları	3.356.034	400	1.342.413.600	0,5282	709.062.864
	Sorgum (dane)	111	595	66.045	0,5472	36.140
	Mısır (Dane)	230.974	1.000	230.974.000	0,5472	126.382.967
Endüstri Bitkisi	Haşhaş (Tohum)	66.924	92	6.157.008	3,4381	21.168.286
	Haşhaş (Kapsül)		83	5.554.692	2,8000	15.553.138
	Seker pancarı	703.381	6.665	4.688.034.365	0,1330	623.508.571
Baklagiller	Bezelye	1.100	400	440.000	1,7000	748.000
	Buy (Çemen Otu)	970	136	131.920	0,8815	116.285
	Fasulye (Kuru)	165.561	364	60.264.204	2,0117	121.233.861
	Fiğ (Dane)	2.238	141	315.558	2,1001	662.708
	Nohut	137.291	127	17.435.957	2,9263	51.022.771
Yağlı Tohumlar	Ayçiçeği (Yağlık)	334.216	296	98.927.936	1,153114	114.075.188
	Ayçiçeği (Çerezlik)	33.988	242	8.225.096	2,421937	19.920.664
	Kolza (Kanola)	1.773	299	530.127	1,1900	630.851
	Soya	275	320	88.000	1,1018	96.957
Yem bitkileri	Fig (Yeşil Ot)	19.099	1.580	30.176.420	0,1416864	4.275.588
	Korunga (Yeşil Ot)	17.738	1.537	27.263.306	0,1416864	3.862.840
	Mısır (Silajlık)	131.102	4.925	645.677.350	0,0928	59.913.693
	Yonca (Yeşil Ot)	198.118	4.709	932.923.000	0,1416864	132.182.501
Yumru Bitkiler	Hayvan Pancarı	120	6.958	834.960	0,1	83.496
	Patates (Diğer)	93.543	3.960	370.430.280	0,3500	129.650.598
	Sarımsak (Kuru)	607	1.219	739.933	0,27	199.782
	Soğan (Kuru)	6.546	2.309	15.114.714	0,26	3.929.826
Sebzeler	Sebzeler	177.685	3.472	616.920.000	0,37	228.260.400
Meyveler	Meyveler	271.196	788	213.573.000	1,7	363.074.100
TOPLAM		5.950.590		9.313.211.471		2.729.652.074

İlde bitkisel üretim ağırlıklı olarak tarla tarımına dayanmaktadır. Diğer illerin aksine sulanan alanlarda brüt bitkisel üretim gelirinden en büyük payı %25 ile serin iklim tahılları üretimi almaktadır. Bunu %23 ile şeker pancarı izlemektedir. Niğde ve Nevşehir illerinde yaşanan hastalık sorunlarından dolayı patates üretiminde ilde büyük artışlar gözlenmekte, sulanan alanlarda ayrıca yonca, mısır, kuru fasulye, yağlık ayçiçeği ve silajlık mısırdan önemli gelirler elde edilmektedir. Meyve ve sebze üretiminin bu alanlardan aldığı pay ise küçümsenemeyecek miktarda olup %22'dir.

Konya ilinde 2011 yılı YAS Kooperatif sahalarında sulanan ürünlerin fiili sulamaya göre brüt bitkisel üretim gelirleri Tablo 20'de gösterilmiştir.

Tablo 20: Konya İlinde YAS Sulama Kooperatifi Sahalarında Sulanan Ürünlerin Brüt Gelir Durumu (2011)

Ürün adı	Ekiliş oranı (%)	Ekiliş alanı (da)	Verim (kg/da)	Üretim (kg/yıl)	Fiyat (TL/kg) (Ort.)	Brüt Gelir (TL/yıl)
Buğday- Arpa ve diğer serin iklim tahılları	59,60	880.938	400	352.375.200	0,5282	186.124.581
Sorgum (Dane)	0,00	28	595	16.951	0,5472	9.275
Mısır (Dane)	4,50	65.993	1000	65.992.571	0,5472	36.109.419
Haşhaş (Tohum)	0,80	11.154	92	1.026.168	3,4381	3.528.048
Haşhaş (Kapsül)	0,00		83	925.782	2,8000	2.592.190
Seker pancarı	11,60	171.324	6.665	1.141.871.227	0,1330	151.868.873
Bezelye	0,00	282	400	112.929	1,7000	191.979
Buy (Çemen Otu)	0,00	249	136	33.858	0,8815	29.845
Fasulye (Kuru)	3,20	47.303	364	17.218.344	2,0117	34.638.246
Fiğ (Dane)	0,00	574	141	80.990	2,1001	170.088
Nohut	1,50	22.684	127	2.880.884	2,9263	8.430.318
Ayçiçeği (Yağlık)	3,70	55.231	296	16.348.258	1,153114	18.851.405
Ayçiçeği (Çerezlik)	0,40	6.137	242	1.485.154	2,421937	3.596.949
Kolza (Kanola)	0,00	455	299	136.060	1,1900	161.912
Soya	0,00	71	320	22.586	1,1018	24.885
Fiğ (Yeşil Ot)	0,30	4.902	1580	7.744.956	0,1416864	1.097.355
Korunga (Yeşil Ot)	0,30	4.553	1537	6.997.288	0,1416864	991.421
Mısır (Silajlık)	2,50	37.458	4.925	184.479.243	0,0928	17.118.198
Yonca (Yeşil Ot)	3,80	56.605	4.709	266.549.429	0,1416864	37.766.429
Hayvan Pancarı	0,00	31	6.958	214.297	0,1	21.430
Patates (Diğer)	1,80	26.727	3.960	105.837.223	0,3500	37.043.028
Sarımsak (Kuru)	0,00	156	1.219	189.908	0,27	51.275
Soğan (Kuru)	0,10	1.680	2.309	3.879.281	0,26	1.008.613
Sebzeler	1,70	25.384	3472	88.131.429	0,37	32.608.629
Meyveler	3,90	58.113	788	45.765.643	1,7	77.801.593
TOPLAM	100,00	1.478.030		2.310.315.658		651.835.982

Konya ili YAS kooperatif alanlarında genel sulanan alanlarına benzer bir dağılım olmakla birlikte, bu alanlarda meyve - sebze üretim oranının azaldığı, buna karşın serin iklim tahılları ve şeker pancarı üretim oranlarının bir miktar arttığı gözlenmektedir.

Konya ilinde 2011 yılı YAS Şahıs sahalarında sulanan ürünlerin fiili sulamaya göre brüt bitkisel üretim gelirleri Tablo 21’de sunulmaktadır.

Tablo 21: Konya İlinde YAS Şahıs Sulama Sahalarında (Ruhsatlı ve Ruhsatsız) Sulanan Ürünlerin Brüt Gelir Durumu (2011)

Ürün adı	Ekiliş oranı (%)	Ekiliş alanı (da)	Verim (kg/da)	Üretim (kg/yıl)	Fiyat (TL/kg) (Ort.)	Brüt Gelir (TL/yıl)
Buğday- Arpa ve diğer serin iklim tahılları	52,20	1.005.956	400	402.382.400	0,5282	212.538.384
Sorgum (Dane)	0,00	35	595	20.825	0,5472	11.395
Mısır (Dane)	5,10	98.989	1000	98.988.857	0,5472	54.164.129
Haşhaş (Tohum)	1,20	22.308	92	2.052.336	3,4381	7.056.095
Haşhaş (Kapsül)	0,00		83	1.851.564	2,8000	5.184.379
Seker pancarı	14,30	276.584	6.665	1.843.435.570	0,1330	245.176.931
Bezelye	0,00	341	400	136.400	1,7000	231.880
Buy (Çemen Otu)	0,00	301	136	40.936	0,8815	36.084
Fasulye (Kuru)	3,10	59.129	364	21.522.930	2,0117	43.297.807
Fiğ (Dane)	0,00	694	141	97.854	2,1001	205.505
Nohut	2,50	48.056	127	6.103.166	2,9263	17.859.671
Ayçiçeği (Yağlık)	7,60	146.239	296	43.286.744	1,153114	49.914.551
Ayçiçeği (Çerezlik)	0,80	16.249	242	3.932.258	2,421937	9.523.681
Kolza (Kanola)	0,00	550	299	164.450	1,1900	195.696
Soya	0,00	85	320	27.200	1,1018	29.968
Fiğ (Yeşil Ot)	0,30	5.926	1580	9.363.080	0,1416864	1.326.621
Korunga (Yeşil Ot)	0,30	5.504	1537	8.459.648	0,1416864	1.198.617
Mısır (Silajlık)	3,20	60.869	4.925	299.780.880	0,0928	27.817.267
Yonca (Yeşil Ot)	3,70	70.756	4.709	333.186.786	0,1416864	47.208.036
Hayvan Pancarı	0,00	37	6.958	257.446	0,1	25.745
Patates (Diğer)	2,00	37.751	3.960	149.495.077	0,3500	52.323.277
Sarımsak (Kuru)	0,00	189	1.219	230.391	0,27	62.206
Soğan (Kuru)	0,10	2.032	2.309	4.691.888	0,26	1.219.891
Sebzeler	2,60	50.767	3472	176.262.857	0,37	65.217.257
Meyveler	1,00	19.371	788	15.255.214	1,7	25.933.864
TOPLAM	100,00	1.928.720		3.421.026.758		867.758.937

YAS şahıs sulamalarında, bitkisel üretim gelirlerinden en büyük payı şeker pancarı almakta, bunu serin iklim tahılları izlemektedir. Bu alanlarda toplam gelirden meyve ve sebze üretiminin payı

azalmakta, buna karşın mısır, patates, yonca, yağlık ayçiçeği, kuru fasulye gibi sulanan tarla bitkilerinin aldığı pay artmaktadır.

Konya ilinde 2011 yılı YAS Kooperatif sahalarında 350 mm su kotasının uygulanmasından sonra sulanan ürünlerin brüt bitkisel üretim gelirleri Tablo 22’de gösterilmiştir.

Tablo 22: Konya İlinde YAS Sulama Kooperatifi Sahalarında “350 mm Su Kotasının” Uygulanmasından Sonra Bitkisel Üretimin Olası Brüt Gelir Durumu (2011)

Ürün adı	Ekiliş Oranı (%)	Ekilen Alan (da)*	Verim (kg/da)	Üretim (kg/yıl)	Fiyat (TL/kg)	Brüt Gelir (TL/yıl)
Buğday- Arpa ve diğer serin iklim tahılları	74,27	1.066.364	310	330.572.881	0,5282	174.608.596
Sorgum (dane)	0,00	28	470	12.931	0,5472	7.076
Mısır (Dane)	1,38	19.798	1.000	19.797.771	0,5472	10.832.826
Haşhaş (Tohum)	0,78	11.154	92	1.026.168	3,4381	3.528.048
Haşhaş (Kapsül)	0,00		83	925.782	2,8000	2.592.190
Seker pancarı	3,58	51.397	6.665	342.561.368	0,1330	45.560.662
Bezelye	0,02	282	400	112.929	1,7000	191.979
Buy (Çemen Otu)	0,02	249	136	33.858	0,8815	29.845
Fasulye (Kuru)	0,99	14.191	364	5.165.503	2,0117	10.391.474
Fiğ (Dane)	0,04	574	141	80.990	2,1001	170.088
Nohut	2,84	40.820	127	5.184.171	2,9263	15.170.418
Ayçiçeği (Yağlık)	7,64	109.639	296	32.453.130	1,153114	37.422.159
Ayçiçeği (Çerezlik)	0,68	9.764	242	2.362.942	2,421937	5.722.897
Kolza (Kanola)	0,28	4.082	299	1.220.600	1,1900	1.452.514
Aspir	1,52	21.763	190	4.135.035	0,8000	3.308.028
Soya	0,00	71	290	20.468	1,1018	22.552
Fiğ (Yeşil Ot)	2,11	30.292	1.580	47.862.049	0,1416864	6.781.401
Korunga (Yeşil Ot)	0,10	1.366	1.537	2.099.187	0,1416864	297.426
Mısır (Silajlık)	0,78	11.237	4.925	55.343.773	0,0928	5.135.459
Yonca (Yeşil Ot)	1,18	16.982	4.709	79.964.829	0,1416864	11.329.929
Hayvan Pancarı	0,00	9	6.958	64.289	0,1	6.429
Patates (Diğer)	0,56	8.018	3.960	31.751.167	0,3500	11.112.908
Sarımsak (Kuru)	0,01	156	1219	189.908	0,27	51.275
Soğan (Kuru)	0,12	1.680	2309	3.879.281	0,26	1.008.613
Sebzeler	0,00	0	0	0	0,37	0
Meyveler	1,11	15.885	850	13.501.972	1,1	14.852.169
TOPLAM	100,00	1.435.802		980.322.983		361.586.961

*: 42.229 da meyve alanı senaryoya göre sulu tarımdan çıkartılmıştır.

YAS Kooperatif alanlarında kotanın dekara 350 mm uygulanmasının anlamı, birçok üründe fiili sulamaya göre verilen suyun ancak üçte birinin verilmesi demektir. Bu kotadan en büyük zararı seker pancarı, mısır, kuru fasulye, yonca, silajlık mısır, meyve ve sebze üretiminin göreceği öngörülmektedir.

Konya ilinde 2011 yılı YAS Şahıs sahalarında 200 mm su kotasının uygulanmasından sonra sulanan ürünlerin brüt bitkisel üretim gelirleri Tablo 23’de sunulmuştur.

Tablo 23: Konya İlinde YAS Şahıs Sulama Sahalarında “200 mm Su Kotasının” Uygulanmasından Sonra Bitkisel Üretim Olası Brüt gelir Durumu (2011)

Ürün adı	Ekiliş Oranı (%)	Ekilen Alan (da)*	Verim (kg/da)	Üretim (kg/yıl)	Fiyat (TL/kg)	Brüt Gelir (TL/yıl)
Buğday- Arpa ve diğer serin iklim tahılları	70,73	1.354.642	250	338.660.419	0,5282	178.880.433
Sorgum (Dane)	0,00	35	300	10.625	0,5472	5.814
Mısır (Dane)	1,03	19.798	1.000	19.797.771	0,5472	10.832.826
Haşhaş (Tohum)	1,16	22.308	92	2.052.336	3,4381	7.056.095
Haşhaş (Kapsül)	0,00		83	1.851.564	2,8000	5.184.379
Seker pancarı	2,89	55.317	6.665	368.687.114	0,1330	49.035.386
Bezelye	0,02	351	400	140.395	1,7000	238.672
Buy (Çemen Otu)	0,02	310	136	42.093	0,8815	37.104
Fasulye (Kuru)	0,62	11.826	364	4.304.586	2,0117	8.659.561
Fiğ (Dane)	0,04	714	141	100.688	2,1001	211.457
Nohut	3,62	69.380	127	8.811.322	2,9263	25.784.535
Ayçiçeği (Yağlık)	11,62	222.603	200	44.520.657	1,153114	51.337.393
Ayçiçeği (Çerezlik)	1,07	20.568	170	3.496.529	2,421937	8.468.374
Kolza (Kanola)	0,36	6.815	200	1.362.910	1,1900	1.621.863
Aspir	1,96	37.493	170	6.373.795	0,8000	5.099.036
Soya	0,00	88	250	21.937	1,1018	24.170
Fiğ (Yeşil Ot)	2,60	49.836	1.580	78.740.642	0,1416864	11.156.478
Korunga (Yeşil Ot)	0,06	1.101	1.537	1.691.930	0,1416864	239.723
Mısır (Silajlık)	0,64	12.174	4.925	59.956.176	0,0928	5.563.453
Yonca (Yeşil Ot)	0,74	14.151	4.709	66.637.357	0,1416864	9.441.607
Hayvan Pancarı	0,00	7	6.958	51.489	0,1	5.149
Patates (Diğer)	0,39	7.550	3.960	29.899.015	0,3500	10.464.655
Sarımsak (Kuru)	0,01	194	1050	203.366	0,27	54.909
Soğan (Kuru)	0,11	2.089	2000	4.177.400	0,26	1.086.124
Sebzeler	0,00	0	0	0	0,37	0
Meyveler	0,30	5.774	750	4.330.500	1,1	4.763.550
TOPLAM	100	1.915.123		1.045.922.618		395.252.748

*:13.597 da meyve alanı senaryoya göre sulu tarımdan çıkartılmıştır.

YAS şahıs sulamalarında kotanın 200 mm olarak uygulanması, bu alanlarda yetiştirilen birçok üründe fiili olarak verilen suyun ancak beşte birinin verileceği anlamına gelmektedir. Bu alanlarda uygulanan sulama kotasının daha büyük gelir kaybına neden olduğu ve bundan şeker pancarı, mısır, yonca, silajlık mısır, kuru fasulye, meyve ve sebzelerin büyük ölçüde olumsuz yönde etkileneceği beklenilmektedir.

Konya ilinde 2011 yılı YAS Kooperatif sahalarında 350 mm su kotasının uygulanması ile fiili duruma göre sulanan ürünlerin brüt bitkisel üretim gelirler kayıpları Tablo 24’de gösterilmiştir.

Tablo 24: Konya İlinde YAS Kooperatif Sahalarında 350 mm Su Kotasının Uygulanması İle Fiili Duruma Göre Brüt Gelir Kaybı (2011)

MEVCUT DURUM				SENARYO		SONUÇ	
Ürün adı	Ekilen Alan (da)	Üretim (Ton/yıl)	Gelir (TL/yıl)	Üretim (Ton/yıl)	Gelir (TL/yıl)	Toplamdaki Brüt Gelir Kaybı	
						(%)	TL
Buğday- Arpa ve Diğer Serin İklim Tahılları	880.938	352.375.200	186.124.581	330.572.881	174.608.596		
Sorgum (Dane)	28	16.951	9.275	12.931	7.076		
Mısır (Dane)	65.993	65.992.571	36.109.419	19.797.771	10.832.826		
Haşhaş (Tohum)	11.154	1.026.168	3.528.048	1.026.168	3.528.048		
Haşhaş (Kapsül)		925.782	2.592.190	925.782	2.592.190		
Seker Pancarı	171.324	1.141.871.227	151.868.873	342.561.368	45.560.662		
Bezelye	282	112.929	191.979	112.929	191.979		
Buy (Çemen Otu)	249	33.858	29.845	33.858	29.845		
Fasulye (Kuru)	47.303	17.218.344	34.638.246	5.165.503	10.391.474		
Fiğ (Dane)	574	80.990	170.088	80.990	170.088		
Nohut	22.684	2.880.884	8.430.318	5.184.171	15.170.418		
Ayçiçeği (Yağlık)	55.231	16.348.258	18.851.405	32.453.130	37.422.159		
Ayçiçeği (Çerezlik)	6.137	1.485.154	3.596.949	2.362.942	5.722.897		
Kolza (Kanola)	455	136.060	161.912	1.220.600	1.452.514		
Aspir				4.135.035	3.308.028		
Soya	71	22585,71925	24.885	20.468	22.552		
Fiğ (Yeşil Ot)	4.902	7.744.956	1.097.355	47.862.049	6.781.401		
Korunga (Yeşil Ot)	4.553	6.997.288	991.421	2.099.187	297.426		
Mısır (Silajlık)	37.458	184.479.243	17.118.198	55.343.773	5.135.459		
Yonca (Yeşil Ot)	56.605	266.549.429	37.766.429	79.964.829	11.329.929		
Hayvan Pancarı	31	214.297	21.430	64.289	6.429		
Patates (Diğer)	26.727	105.837.223	37.043.028	31.751.167	11.112.908		
Sarımsak (Kuru)	156	189.908	51.275	189.908	51.275		
Soğan (Kuru)	1.680	3.879.281	1.008.613	3.879.281	1.008.613		
Sebzeler	25.384	88.131.429	32.608.629	0	0		
Meyveler	58.113	45.765.643	77.801.593	13.501.972	14.852.169		
TOPLAM	1.478.030	2.310.315.658	651.835.982	980.322.983	361.586.961	44,53	290.249.022

Konya ilinde 2011 yılı YAS Şahıs sahalarında 200 mm su kotasının uygulanması ile fiili duruma göre sulanan ürünlerin brüt bitkisel üretim gelirler kayıpları Tablo 25’de gösterilmiştir.

Tablo 25: Konya İlinde YAS Şahıs Sulaması Sahalarında 200 mm Su Kotasının Uygulanması İle Fiili Duruma Göre Brüt Gelir Kaybı (2011)

MEVCUT DURUM				SENARYO			SONUÇ	
Ürün Adı	Ekilen Alan (da)	Üretim (Ton/yıl)	Gelir (TL/yıl)	Ekilen Alan (da)	Üretim (Ton/yıl)	Gelir (TL/yıl)	Toplamdaki Brüt Gelir Kaybı	
							(%)	TL
Buğday- Arpa ve Diğer Serin İklim Tahılları	1.005.956	402.382.400	212.538.384	1.354.642	338.660.419	178.880.433		
Sorgum (Dane)	35	20.825	11.395	35	10.625	5.814		
Mısır (Dane)	98.989	98.988.857	54.164.129	19.798	19.797.771	10.832.826		
Haşhaş (Tohum)	22.308	2.052.336	7.056.095	22.308	2.052.336	7.056.095		
Haşhaş (Kapsül)		1.851.564	5.184.379		1.851.564	5.184.379		
Seker pancarı	276.584	1.843.435.570	245.176.931	55.317	368.687.114	49.035.386		
Bezelye	341	136.400	231.880	351	140.395	238.672		
Buy (Çemen Otu)	301	40.936	36.084	310	42.093	37.104		
Fasulye (Kuru)	59.129	21.522.930	43.297.807	11.826	4.304.586	8.659.561		
Fiğ (Dane)	694	97.854	205.505	714	100.688	211.457		
Nohut	48.056	6.103.166	17.859.671	69.380	8.811.322	25.784.535		
Ayçiçeği (Yağlık)	146.239	43.286.744	49.914.551	222.603	44.520.657	51.337.393		
Ayçiçeği (Çerezlik)	16.249	3.932.258	9.523.681	20.568	3.496.529	8.468.374		
Kolza (Kanola)	550	164.450	195.696	6.815	1.362.910	1.621.863		
Aspir	85	27.200	29.968	37.493	6.373.795	5.099.036		
Soya	5.926	9.363.080	1.326.621	88	21.937	24.170		
Fiğ (Yeşil Ot)	5.504	8.459.648	1.198.617	49.836	78.740.642	11.156.478		
Korunga (Yeşil Ot)	60.869	299.780.880	27.817.267	1.101	1.691.930	239.723		
Mısır (Silajlık)	70.756	333.186.786	47.208.036	12.174	59.956.176	5.563.453		
Yonca (Yeşil Ot)	37	257.446	25.745	14.151	66.637.357	9.441.607		
Hayvan Pancarı	37.751	149.495.077	52.323.277	7	51.489	5.149		
Patates (Diğer)	189	230.391	62.206	7.550	29.899.015	10.464.655		
Sarımsak (Kuru)	2.032	4.691.888	1.219.891	194	203.366	54.909		
Soğan (Kuru)	50.767	176.262.857	65.217.257	2.089	4.177.400	1.086.124		
Sebzeler	19.371	15.255.214	25.933.864	0	0	0		
Meyveler				5.774	4.330.500	4.763.550		
TOPLAM	1.928.720	3.421.026.758	867.758.937	1.915.123	1.045.922.618	395.252.748	54,45	472.506.189

Konya ilinde su kotası uygulamasına bağlı olarak, su tüketimi fazla olan diğer ürünler yerine belirli ölçüde ikame edilmesi nedeniyle serin iklim tahılları üretimin küçük miktarda bir azalış göstereceği (%2) görülmektedir. Su tüketimi düşük olan nohut, yağlık ayçiçeği ve aspir üretiminde de artışlar olabileceği beklenilmektedir.

Ancak uygulanan kotaya bağlı olarak kuru fasulye üretiminde %49, şeker pancarı üretiminde %49, mısır üretiminde %54, patates üretiminde %52 gibi önemli düşüşler söz konusu olabilecektir.

İlde, bağcılık, kayısı ve badem üretimi hariç meyveciliğin su kotası uygulamasına bağlı olarak geri dönüşümsüz bir şekilde ortadan kalkacağı öngörülmektedir. Nitekim rakamlar da bu sonucu açık olarak ortaya koymakta olup, Konya ilinde toplam meyve alanları %17,8 oranında azalacaktır.

İlde bu uygulamaya bağlı olarak siyah ve kırmızı havuç başta olmak üzere sebzecilik ağır darbe alacak olup, toplam sebze alanlarında %42,86 oranında daralma olacaktır.

Hayvancılıkta temel girdi yem maliyetleri olmakta, kaliteli kaba yem, üretim maliyetlerini düşürmesi nedeniyle ekonomik bir hayvansal üretimin olmazsa olmazı konumundadır. Zaten yeterli miktarda kaliteli kaba yem ile hayvanlarımızı besleyemediğimiz ortada iken, bu uygulama ile kaliteli kaba yemin ana iki unsuru olan yonca ve silajlık mısır üretiminin % 53 gibi yüksek oranda azalacak olmasının hayvancılığa vuracağı darbe ortadadır.

D. NİĞDE

Niğde ili 2011 yılı sulanan alan bilgileri Tablo 26’da gösterilmiştir.

Tablo 26: Niğde İli Sulanan Alanlar (2011)

Sulamamın cinsi	Alan
Büyük ve küçük su projeleri (YÜS kapsamında) sulanan alan miktarı (da)	22.040
Büyük ve küçük su projeleri (YÜS + YAS'ın çakıştığı saha) sulanan alan miktarı (da)	61.120
Kooperatif sulamaları (YAS kapsamında) (da)	202.300
İl Özel İdaresi sulamaları (YÜS kapsamında) (ha)	271.020
Halk sulamaları (YÜS kapsamında) (da)	99.830
Yeraltı Suyu Ruhsatlı ve Ruhsatsız Şahıs Sulamaları (da)*	490.920
Niğde Sulanan alan toplamı (da)	1.147.230
Niğde Sulanan alan toplamı (ha)	114.723

*: Şahıs kuyuları alanı, kuyu başına 4 ha alan düştüğü kabul edilerek bulunmuştur.

Niğde ilinin 2011 yılı sulanan alanların bitkisel üretim brüt gelir durumu Tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 27: Niğde İlinde Sulanan Alanlarda Bitkisel Ürünlerin Brüt Gelir Durumu (2011)

Grup adı	Ürün adı	Ekilen alan (dekar)	Verim (kg/da)	Üretim (kg/yıl)	Fiyat (TL/kg) (Ort.)	Brüt Gelir (TL/yıl)
Tahıllar	Buğday- Arpa ve diğer serin iklim tahılları	423.896	400	169.558.400	0,5282	89.560.747
	Mısır (Dane)	548	1.000	548.000	0,5472	299.851
Endüstriyel Bitkiler	Seker pancarı	24.270	4.702	114.117.540	0,1330	15.177.633
Baklagiller	Fasulye (Kuru)	40.220	255	10.256.100	2,0117	20.632.258
	Fiğ (Dane)	1.650	115	189.750	2,1001	398.497
	Nohut	44.470	118	5.247.460	2,9263	15.355.621
Yağlı Bitkiler	Ayçiçeği (Yağlık)	380	220	83.600	1,153114	96.400
	Ayçiçeği (Çerezlik)	42	200	8.400	2,421937	20.344
Yem Bitkileri	Fiğ (Yeşil Ot)	12.660	1.544	19.547.040	0,1416864	2.769.550
	Korunga (Yeşil Ot)	960	1.852	1.777.920	0,1416864	251.907
	Mısır (Silajlık)	19.910	4.976	99.072.160	0,0928	9.193.104
	Yonca (Yeşil Ot)	31.490	4.515	142.167.903	0,1416864	20.143.258
Yumru Bitkiler	Hayvan Pancarı	300	5.383	1.614.900	0,1	161.490
	Patates (Diğer)	203.870	3.587	731.281.690	0,3500	255.948.592
	Sarımsak (Kuru)	1.220	867	1.057.740	0,27	285.590
	Soğan (Kuru)	3.690	1.460	5.387.400	0,26	1.400.724
Sebzeler	Sebzeler	58.560	3.472	203.320.320	0,37	75.228.518
Meyveler	Meyveler	279.094	788	219.926.072	1,7	373.874.322
TOPLAM		1.147.230		1.725.162.395		880.798.407

Niğde ili sulanan alan bitkisel üretim gelirleri yönüyle bölgenin diğer illerinden önemli farklılıklar göstermektedir. İlde bitkisel üretimde meyvecilik önemli bir yer tutmakta olup, toplam sulanan alan bitkisel üretim brüt gelirinin % 47 sini tek başına meyve gelirlerinin oluşturması da bu tespiti doğrulamaktadır. Tarla bitkileri içerisinde ise bölgenin diğer illerinden çok farklı olarak en büyük payı toplam bitkisel üretim brüt gelirinin % 32 sini oluşturan patates almaktadır. İl sulanan alanda en düşük şeker pancarı ve serin iklim tahılı üretiminin yapıldığı bir konuma sahiptir.

Niğde ilinde 2011 yılı YAS Kooperatif sahalarında sulanan ürünlerin fiili sulamaya göre brüt bitkisel üretim gelirleri Tablo 28’de gösterilmiştir.

Tablo 28: Niğde İlinde YAS Sulama Kooperatifi Sahalarında Sulanan Ürünlerin Brüt Gelir Durumu (2011)

Ürün adı	Ekiliş Oranı (%)	Ekilen alan (dekar)	Verim (kg/da)	Üretim (kg/yıl)	Fiyat (TL/kg) (Ort.)	Brüt Gelir (TL/yıl)
Buğday- Arpa ve diğer serin iklim tahılları	24,00	49.172	400	19.668.800	0,5282	10.389.060
Mısır (Dane)	0,00	157	1.000	156.571	0,5472	85.672
Seker pancarı	3,00	5.911	4.702	27.795.772	0,1330	3.696.838
Fasulye (Kuru)	6,00	11.491	255	2.930.314	2,0117	5.894.931
Fiğ (Dane)	0,00	721	115	82.915	2,1001	174.131
Nohut	4,00	7.412	118	874.577	2,9263	2.559.270
Ayçiçeği(Yağlık)	0,00	63	220	13.860	1,153114	15.982
Ayçiçeği (Çerezlik)	0,00	7	200	1.400	2,421937	3.391
Fiğ (Yeşil Ot)	2,00	4.247	1.544	6.557.368	0,141686	929.090
Korunga (Yeşil Ot)	0,00	268	1.852	496.336	0,141686	70.324
Mısır (Silajlık)	3,00	5.689	4.976	28.306.331	0,0928	2.626.601
Yonca (Yeşil Ot)	4,00	8.997	4.515	40.619.401	0,141686	5.755.217
Hayvan Pancarı	0,00	10	5.383	53.627	0,1	5.363
Patates (Diğer)	36,00	73.249	3.587	262.742.626	0,3500	91.959.919
Sarımsak (Kuru)	0,00	199	867	172.745	0,27	46.641
Soğan (Kuru)	0,00	901	1.460	1.315.965	0,26	342.151
Sebzeler	2,00	4.000	3.472	13.887.008	0,37	5.138.193
Meyveler	15,00	29.806	788	23.487.015	1,7	39.927.926
TOPLAM	100,00	202.300		429.162.632		169.620.699

İlde sulanan alandaki genel duruma uygun olarak, YAS Kooperatif alanlarında da toplam bitkisel üretim gelirinin büyük bir kısmını (%54) patates üretiminden elde edilen gelir oluşturmakta, bunu %39 ile meyve üretiminden elde edilen gelir takip etmektedir. Bu anlamda Niğde bitkisel üretimini meyvecilik ve patates yetiştiriciliğinden ibaret olarak tanımlamak yerinde olacaktır.

Niğde ilinde 2011 yılı YAS Şahıs sahalarında sulanan ürünlerin fiili sulamaya göre brüt bitkisel üretim gelirleri Tablo 29’da sunulmaktadır.

Tablo 29: Niğde ilinde YAS Şahıs Sulama Sahalarında (Ruhsatlı ve Ruhsatsız) Sulanan Ürünlerin Brüt Gelir Durumu (2011)

Ürün adı	Ekiliş Oranı (%)	Ekilen alan (dekar)	Verim (kg/da)	Üretim (kg/yıl)	Fiyat (TL/kg) (Ort.)	Brüt Gelir (TL/yıl)
Buğday- Arpa ve diğer serin iklim tahılları	42,00	205.003	400	82.001.200	0,53	43.313.034
Mısır (Dane)	0,00	227	1.000	226.857	0,55	124.130
Seker pancarı	2,00	10.558	4.702	49.643.044	0,13	6.602.525
Fasulye (Kuru)	3,00	16.375	255	4.175.589	2,01	8.400.057
Fiğ (Dane)	0,00	802	115	92.230	2,10	193.694
Nohut	2,00	9.882	118	1.166.057	2,93	3.412.228
Ayçiçeği(Yağlık)	0,00	64	220	14.080	1,15	16.236
Ayçiçeği (Çerezlik)	0,00	7	200	1.400	2,42	3.391
Fiğ (Yeşil Ot)	1,00	5.866	1.544	9.057.104	0,14	1.283.268
Korunga (Yeşil Ot)	0,00	178	1.852	329.656	0,14	46.708
Mısır (Silajlık)	2,00	8.533	4.976	42.459.497	0,09	3.939.902
Yonca (Yeşil Ot)	3,00	13.046	4.515	58.898.131	0,14	8.345.064
Hayvan Pancarı	0,00	268	5.383	1.442.644	0,10	144.264
Patates (Diğer)	18,00	86.935	3.587	311.835.845	0,35	109.142.546
Sarımsak (Kuru)	0,00	574	867	497.658	0,27	134.368
Soğan (Kuru)	0,00	1.765	1.460	2.576.900	0,26	669.994
Sebzeler	4,00	21.097	3.472	73.249.280	0,37	27.102.234
Meyveler	22,00	109.741	788	86.476.021	1,70	147.009.235
TOPLAM	100,00	490.920		724.143.193		359.882.876

YAS şahıs sulamalarında da en büyük bitkisel üretim geliri meyve alanlarından (%41) elde edilmektedir. Bu alanlarda patatesin gelir oranı yüksek olmakla birlikte (%30) kooperatif alanlarına göre oransal olarak daha düşüktür. Ancak şahıs YAS’larda da ana kalem, meyvecilik ve patates yetiştiriciliği olmaya devam etmektedir.

Niğde ilinde 2011 yılı YAS Kooperatif sahalarında 350 mm su kotasının uygulanmasından sonra sulanan ürünlerin brüt bitkisel üretim gelirleri Tablo 30’da gösterilmiştir.

YAS Kooperatif alanlarında kotanın dekara 350 mm su kotası uygulanmasının en büyük zararı meyve ve patates üretiminin göreceği anlaşılmaktadır.

Tablo 30: Niğde YAS Sulama Kooperatifi Sahalarında “350 mm Su Kotasının” Uygulanmasından Sonra Bitkisel Üretim Olası Brüt Gelir Durumu (2011)

Ürün adı	Ekiliş Oranı	Ekilen Alan (da)*	Verim (kg/da)	Üretim (kg/yıl)	Fiyat (TL/kg)	Brüt Gelir (TL/yıl)
Buğday- Arpa ve diğer serin iklim tahılları	57,85	100.678	245	24.666.196	0,5282	13.028.684
Mısır (Dane)	0,03	47	1.000	46.971	0,5472	25.702
Seker pancarı	1,02	1.773	4.702	8.338.732	0,1330	1.109.051
Fasulye (Kuru)	1,98	3.447	255	879.094	2,0117	1.768.479
Fiğ (Dane)	0,41	721	115	82.915	2,1001	174.131
Nohut	6,50	11.314	118	1.335.012	2,9263	3.906.641
Ayçiçeği (Yağlık)	6,76	11.769	220	2.589.177	1,153114	2.985.617
Ayçiçeği (Çerezlik)	0,45	787	200	157.480	2,421937	381.406
Aspir	2,69	4.682	170	796.007	0,8000	636.806
Fiğ (Yeşil Ot)	5,58	9.710	1.544	14.991.923	0,1416864	2.124.152
Korunga (Yeşil Ot)	0,05	80	1.852	148.901	0,1416864	21.097
Mısır (Silajlık)	0,98	1.707	4.976	8.491.899	0,0928	787.980
Yonca (Yeşil Ot)	1,55	2.699	4.514	12.183.931	0,1416864	1.726.297
Hayvan Pancarı	0,00	3	5.383	16.088	0,1	1.609
Patates (Diğer)	12,63	21.975	3.587	78.822.788	0,3500	27.587.976
Sarımsak (Kuru)	0,11	199	867	172.745	0,27	46.641
Soğan (Kuru)	0,52	901	1460	1.315.965	0,26	342.151
Sebzeler	0,00	0	0	0	0,37	0
Meyveler	0,88	1.531	850	1.301.350	1,1	1.431.485
TOPLAM	100,00	174.025		156.337.175		58.085.905

*: 28275 da meyve alanı senaryoya göre sulu tarımdan çıkartılmıştır.

Niğde ilinde 2011 yılı YAS Şahıs sahalarda 200 mm su kotasının uygulanmasından sonra sulanan ürünlerin brüt bitkisel üretim gelirleri Tablo 31’de sunulmuştur.

Tablo 31: Niğde İlinde YAS Şahıs (Ruhsatlı ve Ruhsatsız) Sulama Sahalarında “200 mm Su Kotasının” Uygulanmasından Sonra Bitkisel Üretim Olası Brüt Gelir Durumu (2011)

Ürün adı	Ekiliş Oranı (%)	Ekilen Alan (da)*	Verim (kg/da)	Üretim (kg/yıl)	Fiyat (TL/kg)	Brüt Gelir (TL/yıl)
Buğday- Arpa ve diğer serin iklim tahılları	75,18	290.798	300	87.239.429	0,5282	46.079.866
Mısır (Dane)	0,01	45	750	34.029	0,5472	18.620
Seker pancarı	0,55	2.112	3.200	6.757.029	0,1330	898.685
Fasulye (Kuru)	0,85	3.275	200	654.994	2,0117	1.317.656
Fiğ (Dane)	0,21	802	90	72.180	2,1001	151.586
Nohut	4,23	16.381	100	1.638.147	2,9263	4.793.702
Ayçiçeği (Yağlık)	5,06	19.563	150	2.934.433	1,153114	3.383.736
Ayçiçeği (Çerezlik)	0,34	1.307	140	182.970	2,421937	443.141
Aspir	2,02	7.800	170	1.325.924	0,8000	1.060.739
Fiğ (Yeşil Ot)	3,87	14.965	1.100	16.462.028	0,1416864	2.332.445
Korunga (Yeşil Ot)	0,01	36	1.200	42.720	0,1416864	6.053
Mısır (Silajlık)	0,44	1.707	3.200	5.461.029	0,0928	506.740
Yonca (Yeşil Ot)	0,67	2.609	1.800	4.696.509	0,1416864	665.431
Hayvan Pancarı	0,01	54	4.000	214.400	0,1	21.440
Patates (Diğer)	4,49	17.387	2.800	48.683.600	0,3500	17.039.260
Sarımsak (Kuru)	0,15	574	782	448.868	0,27	121.194
Soğan (Kuru)	0,46	1.765	1.300	2.294.500	0,26	596.570
Sebzeler	0	0	0	0	0,37	0
Meyveler	1,46	5.636	750	4.227.000	1,1	4.649.700
TOPLAM	100,00	386.815		183.369.787		84.086.565

*: 104105 da meyve alanı senaryoya göre sulu tarımdan çıkartılmıştır.

YAS şahıs sulamalarında kotanın 200 mm olarak uygulanmasının daha büyük gelir kaybına neden olacağı ve meyveciliğin bu alanlarda bitme noktasına geleceği, patates üretiminin de büyük ölçüde olumsuz etkilendiği görülmektedir.

Niğde ilinde 2011 yılı YAS Kooperatif sahalarında 350 mm su kotasının uygulanması ile fiili duruma göre sulanan ürünlerin brüt bitkisel üretim gelirler kayıpları Tablo 32’de gösterilmiştir.

Tablo 32: Niğde İlinde YAS Kooperatif Sahalarında 350 mm Su Kotasının Uygulanması ile Fiili Duruma Göre Brüt Gelir Kaybı (2011)

Ürün adı	MEVCUT DURUM			SENARYO			SONUÇ	
	Ekilen Alan (da)	Üretim (kg/yıl)	Gelir (TL/yıl)	Ekilen Alan (da)	Üretim (kg/yıl)	Brüt Gelir (TL/yıl)	Toplamdaki Brüt Gelir Kaybı	
							(%)	TL
Buğday- Arpa ve diğer serin iklim tahılları	49.172	19.668.800	10.389.060	100.678	24.666.196	13.028.684		
Mısır (Dane)	157	156.571	85.672	47	46.971	25.702		
Seker pancarı	5.911	27.795.772	3.696.838	1.773	8.338.732	1.109.051		
Fasulye (Kuru)	11.491	2.930.314	5.894.931	3.447	879.094	1.768.479		
Fiğ (Dane)	721	82.915	174.131	721	82.915	174.131		
Nohut	7.412	874.577	2.559.270	11.314	1.335.012	3.906.641		
Ayçiçeği (Yağlık)	63	13.860	15.982	11.769	2.589.177	2.985.617		
Ayçiçeği (Çerezlik)	7	1.400	3.391	787	157.480	381.406		
Aspir				4.682	796.007	636.806		
Fiğ (Yeşil Ot)	4.247	6.557.368	929.090	9.710	14.991.923	2.124.152		
Korunga (Yeşil Ot)	268	496.336	70.324	80	148.901	21.097		
Mısır (Silajlık)	5.689	28.306.331	2.626.601	1.707	8.491.899	787.980		
Yonca (Yeşil Ot)	8.997	40.619.401	5.755.217	2.699	12.183.931	1.726.297		
Hayvan Pancarı	10	53.627	5.363	3	16.088	1.609		
Patates (Diğer)	73.249	262.742.626	91.959.919	21.975	78.822.788	27.587.976		
Sarımsak (Kuru)	199	172.745	46.641	199	172.745	46.641		
Soğan (Kuru)	901	1.315.965	342.151	901	1.315.965	342.151		
Sebzeler	4.000	13.887.008	5.138.193	0	0	0		
Meyveler	29.806	23.487.015	39.927.926	1.531	1.301.350	1.431.485		
TOPLAM	202.300	429.162.632	169.620.699	174.025	156.337.175	58.085.905	65,76	111.534.794

Niğde ilinde 2011 yılı YAS Şahıs sahalarında 200 mm su kotasının uygulanması ile fiili duruma göre sulanan ürünlerin brüt bitkisel üretim gelirler kayıpları Tablo 33’de gösterilmiştir.

Tablo 33: Niğde İlinde YAS Şahıs (Ruhsatlı ve Ruhsatsız) Sulaması Sahalarında 200 mm Su Kotasının Uygulanması ile Fıili Duruma Göre Brüt Gelir Kaybı (2011)

Ürün adı	MEVCUT DURUM			SENARYO			SONUÇ	
	Ekilen Alan (da)	Üretim (kg/yıl)	Gelir (TL/yıl)	Ekilen Alan (da)	Üretim (kg/yıl)	Gelir (TL/yıl)	Toplamdaki Brüt Gelir Kaybı	
							(%)	TL
Buğday-Arpa ve diğer serin iklim tahılları	205.003	82.001.200	43.313.034	290.798	87.239.429	46.079.866		
Mısır (Dane)	227	226.857	124.130	45	34.029	18.620		
Seker pancarı	10.558	49.643.044	6.602.525	2.112	6.757.029	898.685		
Fasulye (Kuru)	16.375	4.175.589	8.400.057	3.275	654.994	1.317.656		
Fiğ (Dane)	802	92.230	193.694	802	72.180	151.586		
Nohut	9.882	1.166.057	3.412.228	16.381	1.638.147	4.793.702		
Ayçiçeği (Yağlık)	64	14.080	16.236	19.563	2.934.433	3.383.736		
Ayçiçeği (Çerezlik)	7	1.400	3.391	1.307	182.970	443.141		
Aspir				7.800	1.325.924	1.060.739		
Fiğ (Yeşil Ot)	5.866	9057104	1.283.268	14.965	16.462.028	2.332.445		
Korunga (Yeşil Ot)	178	329.656	46.708	36	42.720	6.053		
Mısır (Silajlık)	8.533	42.459.497	3.939.902	1.707	5.461.029	506.740		
Yonca (Yeşil Ot)	13.046	58.898.131	8.345.064	2.609	4.696.509	665.431		
Hayvan Pancarı	268	1.442.644	144.264	54	214.400	21.440		
Patates (Diğer)	86.935	311.835.845	109.142.546	17.387	48.683.600	17.039.260		
Sarımsak (Kuru)	574	497.658	134.368	574	448.868	121.194		
Soğan (Kuru)	1.765	2.576.900	669.994	1.765	2.294.500	596.570		
Sebzeler	21.097	73.249.280	27.102.234	0	0	0		
Meyveler	109.741	86.476.021	147.009.235	5.636	4.227.000	4.649.700		
TOPLAM	490.920	724.143.193	359.882.876	386.815	183.369.787	84.086.565	76,64	275.796.311

Niğde ilinde su tüketimi fazla olan diğer ürünler yerine ikame edilmesi nedeniyle serin iklim tahılları üretimin bir miktar arttığı (%2) görülmektedir. Benzer nedenlerle, yağlık ayçiçeği üretiminde ve nohut üretiminde de artışlar söz konusudur.

Ancak uygulanan kotaya bağlı olarak Meyve üretiminin bitme noktasına geleceği ilin toplam meyve alanlarının %45,46 oranında düşeceği görülmektedir.

İlde sebze tarımının da ağır bir darbe alacağı, toplam sebze ekili alanların %42,8 oranında azalacağı görülmektedir.

Patates üretiminin ise büyük darbe alacağı, ülke patates üretimindeki dengelerin uzun yıllar düzelmek üzere bozulacağı görülmektedir. İlde tarım meyvecilik ve patates üretimine dayandığından ve bunların üretimi de büyük ölçüde kooperatif ve şahıs YAS ile yapıldığından, Niğde tarımının bu kotadan en büyük darbeyi alacağı aşıkardır.

III. SONUÇ

KOP Bölgesi illerinde YAS sulama kuyularında su tahsisi uygulamasının olası bitkisel üretim gelir kayıpları Tablo 34’de verilmiştir.

Tablo 34: DSİ Genel Müdürlüğünün YAS Sulama Kuyularında Su Tahsisi (200-350 mm) Uygulamasının, KOP Bölgesinde Bitkisel Üretimde Olası Gelir Kayıpları

İLLER	YAS SULAMA KOOPERATİFİ		YAS ŞAHİS SULAMASI		OLASI KAYIPLAR TOPLAMI	TOPLAM SULU TARIMDAN KAYIP ORANI (%)	İLİN SULU TARIMDAKİ BİTKİSEL ÜRETİM GELİRİ (TL)
	(TL)	(%)	(TL)	(%)	(TL)		
AKSARAY	36.381.558	56,8	141.781.574	59,8	178.163.133	28,7	620.305.611
KARAMAN	272.494.061	77,5	101.553.307	73,1	374.047.369	48,5	771.287.793
KONYA	290.249.022	44,5	472.506.189	54,5	762.755.211	27,9	2.729.652.074
NİĞDE	111.534.794	65,8	275.796.311	76,6	387.331.106	44,0	880.798.407
GENEL TOPLAM	710.659.435		991.637.381		1.702.296.818	34,0	5.002.043.885

1- İlde uygulanan kota ile bu alanlarda kurulmuş olan meyve bahçeleri büyük ölçüde ortadan kalkacak, toplam meyve üretimi KOP Bölgesinde %35 oranında azalacaktır. Bu değişim ülkedeki tüm dengeleri alt üst edecek, başta elma, kiraz olmak üzere ülkeyi ithalatçı konumuna sokacaktır. Meyve deki bu değişimden en fazla Niğde ve Karaman illeri etkilenecektir. Konya ilinde ise meyvecilik en fazla Akşehir ve Ereğli ilçelerinde zarar görecektir.

2- Bu alanlarda sebze üretimi tamamen bitecek, bunun illere ve ülkeye yansması büyük olacaktır. Havuç ve siyah havuç üretimi bitme noktasına gelecek, tarla domates üretimi, kavun, karpuz üretimi de büyük darbe alacaktır. Geçiş dönemlerinde ülkenin önemli miktarda sebze ihtiyacını karşılayan Bölge illeri bu avantajlarını kaybedecek, marka ürünler de bu üstünlüğü ortadan kalkacaktır.

3- Sadece Konya ili Türkiye tarla bitkileri tohumluk üretiminin %30’unu gerçekleştirmektedir. Bu tohumculuk faaliyetleri önemli ölçüde YAS alanlarında yapılmaktadır. Bu uygulamadan tohumluk üretimi de nasibini alacak, bundan tohumculuk sektörü de olumsuz etkilenecektir.

4- YAS alanlarına kota uygulaması ile KOP Bölgesinde şeker pancarı üretimi %51 oranında azalacaktır. Şeker pancarı üretimindeki bu düşüş Bölge çiftçisinin gelirindeki dramatik bir gerilemeye de işaret etmektedir. Buda bölgede bulunan 6 adet şeker fabrikasının en az

yarısının işlevini yitirmesi veya atıl kapasite ile çalışması anlamına gelecektir ki, bu şeker üretimine ve istihdama vurulacak büyük bir darbe anlamına gelmektedir. Ayrıca pancar posası ve melas üretimi de azalacağından bunun hayvancılığa olumsuz yansımaları söz konusu olacaktır.

- 5- KOP Bölgesinde mısır üretimi %53, kuru fasulye üretimi % 52 oranında azalacaktır. Bu ülkemizi net mısır ve kuru fasulye ithalatçısı konumuna sokacak bir gelişme olacaktır.
- 6- KOP Bölgesi ülke patates ihtiyacının büyük bir kısmını üretmektedir. YAS alanlarına su kotası uygulaması ile patates üretiminin %56 oranında azalacağı öngörülmektedir. Bu üretim düşüşü, Niğde, Aksaray ve Konya üreticilerini derinden etkileyeceği gibi, patateste kargaşayı da beraberinde getirecek bir uygulama olacaktır.
- 7- Hayvancılıkta kaliteli esas iki kaba yem kaynağı silajlık mısır ve yoncadır. Bunlar kullanıldığında kesif yem ihtiyacı % 50 azalarak, ekonomik bir hayvancılık yapılmış olur. Ülkemizde ve Bölgemizde kaliteli kaba yemin henüz üçte biri bile üretilmez iken, uygulanacak kota ile KOP Bölge illerinde silajlık mısır ve yonca üretiminin %56 oranında düşeceği öngörüsü Bölge hayvancılığını nasıl içinden çıkılmaz bir hale sokacağı ortadadır. Yonca ve silajlık mısır üretimindeki düşüş özellikle Aksaray ve Konya ili çiftçilerine büyük zarar vereceği gibi, hayvansal ürünleri işleme tesislerini de hammadde açısından sıkıntıya sokacaktır.

KOP Bölgesi illeri bu uygulamadan doğrudan yıllık 1.7 milyar lira zarara uğrayacağı gibi (bu sulanan alanlardaki toplam bitkisel üretim gelirlerinin dörtte birine karşılık gelmektedir), meyveliklerin geri dönüşümsüz ortadan kalkmasının uzun vadeli zararı, desteklerden doğacak zararlar, hayvancılıkta oluşacak zararlar, sanayi tesislerinde oluşacak zararlar bu rakama dahil edilmemiştir.

Yer altı suyunun korunması gerekli bir yaklaşımdır. Ancak iyi düşünülmeden, hazırlığı yapılmadan başlanacak bir uygulama yukarıda belirtilen büyük zararların doğmasına neden olacaktır. Bu sebeple; meyvecilik, sebzelik, yem bitkileri üretimi ve spesifik ürünlerin (şeker pancarı, patates, havuç vs) ayrı değerlendirildiği, arazi toplulaştırması, basınçlı kapalı sisteme geçiş, bilimsel esaslara dayalı sulama programlarının uygulandığı bir yapı ile konunun yeniden ele alınması ve kapsamlı bir çalışmanın yapılması elzemdir. Buna rağmen KOP illeri önemli gelir kaybına uğrayacaktır, bu kaybın KOP Eylem Planı kapsamında tarım sektörüne ve diğer sektörlerle uygulanacak projelerle telafisi yoluna gidilmelidir. 09.08.2012

Prof. Dr. Bayram SADE
KOP BKİB Danışmanı

Mevlüt VANOĞLU
KOP BKİB Uzmanı